

Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029

Hyväksyntä

- *Aluehallitus:*
- *Aluevaltuusto:*

KAINUUN hyvinvointialue

Sisällys

1. Kainuun hyvinvointialue 4
1.1 Organisaatiorakenne 4
1.2 Hyvinvointialueen henkilöstö 5
1.3 Toimintaympäristö ja hyvinvointialueen strategia 6
1.4. Muutosohjelma 10
2. Talousarvio vuodelle 2026 10
2.1 Valtion rahoitus 10
2.2 Hyvinvointialueen tuloslaskelma 12
2.3 Investoinnit 14
2.4 Rahoituslaskelma 15
2.5 Talousarvion sitovuus ja raportointi 16
2.6 Hyvinvointialueen tilivelvolliset 17
3. Käyttötalousosa toimialueittain 18
3.1 Hyvinvointialueen hallinto 18
3.1.1 Hallinnon talousarvio 19
3.2 Strateginen ohjaus 20
3.2.1 Toiminnan kuvaus 20
3.2.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelma 21
3.2.3 Talousarvio 24
3.3 Hallintopalvelut 24
3.3.1 Toimialueen kuvaus 24
3.3.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelma 25
3.3.3 Yksiköiden toimintasuunnitelmat 25
3.3.4 Toimialueen talousarvio 27
3.4 Terveys- ja sairaanhoitopalvelut 28
3.4.1 Toimialueen kuvaus 28
3.4.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat 28
3.4.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat 29
3.4.4 Toimialueen talousarvio 34
3.5 Pelastuspalvelut 34
3.5.1 Toimialueen kuvaus 34

KAINUUN hyvinvointialue

3.5.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat 35
3.5.3 Yksiköiden toimintasuunnitelmat 35
3.5.4 Toimialueen talousarvio 36
3.6 Sosiaali- ja perhepalvelut 37
3.6.1 Toimialueen kuvaus 37
3.6.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat 38
3.6.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat 39
3.6.4 Toimialueen talousarvio 40
3.7 Iäkkäiden palvelut 42
3.7.1 Toimialueen kuvaus 42
3.7.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat 42
3.7.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat 43
3.7.4 Toimialueen talousarvio 44
4. Rahoitus 45

KAINUUN hyvinvointialue

Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Hyvinvointialueuudistuksen tavoitteena on ollut taata tasa-arvoisempi palvelujen saatavuus ja vähentää ihmisten välisiä terveys- ja hyvinvointieroja samanaikaisesti kustannustason hillinnän kanssa. Uudistuksen tavoitteiden toteutumisesta on saatu myönteisiä arvioita, vaikka julkista keskustelua ovat ymmärrettävästi hallinneet hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet ja palvelujen muutokset. Kainuussa olemme edenneet uudistuksessa alkuun strategiaan pohjautuvalla järjestämissuunnitelmalla, joka uuden valtuustokauden yhteydessä uudistui muutosohjelmaksi.

Kainuun hyvinvointialueen viides toimintavuosi tulee edellisten vuosien tavoin olemaan muutosten vuosi. Talouden tasapainottaminen on edellyttänyt toistuvia ja vaikeita ratkaisuja sekä laajoja yhteistoimintaneuvotteluja. Viimeisimmän neuvottelukierroksen toimeenpano ulottuu pitkälle vuoteen 2027. Kesäkuun alusta uudistuva johtamisjärjestelmä tiivistää organisaatiota ja luo samalla edellytyksiä sujuvammalle päätöksenteolle, selkeämmälle johtamiselle ja tehokkaammille toimintamalleille.

Taloudelliset edellytykset vuodelle 2027 ovat haastavat. Valtion rahoitus ei kasva edellisestä vuodesta ja tiedossa olevien rahoituksen painelaskelmien perusteella tulevinakin vuosina Kainuun hyvinvointialueen rahoitus kehittyy Manner-Suomea heikommin. Vuoden 2027 talousarviossa toimintakatteen kasvu on rajattu 0,4 prosenttiin, vaikka jo valtakunnalliset palkkaratkaisut lisäävät henkilöstökustannuksia tätä selvästi enemmän. Näistä lähtökohdista on selvää, että taloustavoitteiden saavuttaminen edellyttää tiukkaa kustannusten hallintaa ja muutosohjelman linjaamia toiminnallisten tavoitteiden toteutumista.

Katsausta kirjoittaessa valtiovarainministeriö ei ole vielä tehnyt päätöstä hyvinvointialuelain 115 a §:n mahdollistamasta alijäämien kattamisen lisäajan pituudesta. Hakemuksemme perustuu taloussuunnitteluun, jossa alijäämät tulisivat katetuksi vuoteen 2029 mennessä. Valtion rahoituksen niukka kasvu aiheuttaa hyvinvointialueindeksiin verrattuna laskennallisen 17,7 miljoonan euron sopeuttamistarpeen vuosina 2027–2029. Hakemamme aikataulu mahdollistaisi talouden tasapainottamisen hallitusti siten, että samalla voidaan turvata lakisääteisten palvelujen saatavuus, laatu ja oikea-aikaisuus

Harva-alueen haasteet, mutta myös vahvuudet ovat Kainuussa vahvasti läsnä. Väestö vähenee luonnollisen väestönmuutoksen seurauksena, ja ikärakenteen muutos näkyy sekä palvelutarpeessa että työvoiman saatavuudessa

Toimintakulut nousevat rahoituksen kasvua nopeammin. Palvelujen skaalaaminen vähenevän väestön tarpeisiin on huomattavasti hitaampaa ja vaikeampaa kuin väestöään kasvattavilla alueilla. Toisaalta Kainuu on osoittanut muuntautumiskykynsä aikaisemminkin. Maakuntaan kohdistuvat merkittävät investoinnit, neljän vuodenajan elinympäristö sekä kainuulainen, työtä pelkäämätön asenne antavat vahvan perustan luottamukselle tulevaisuuteen.

Menestyminen edellyttää meiltä kaikilta muutoskykyä, yhteistyötä ja kestävää päätöksentekoa. Vain yhdessä voimme turvata elinvoimaisen ja itsenäisen Kainuun hyvinvointialueen tulevaisuuden.

Sami Mäenpää, hyvinvointialuejohtaja

KAINUUN hyvinvointialue

1. Kainuun hyvinvointialue

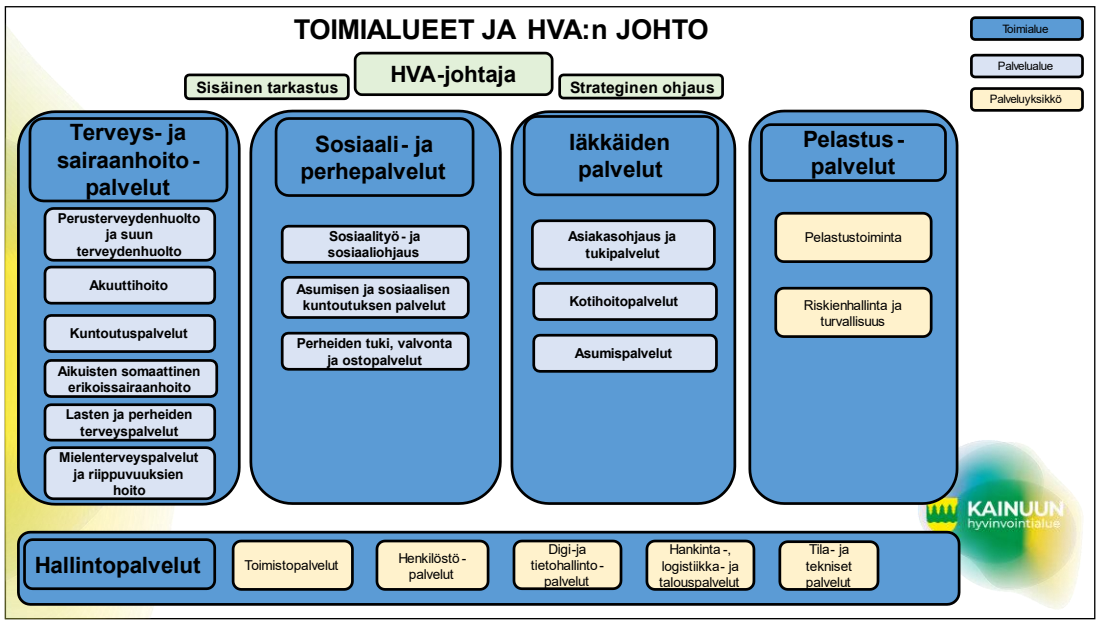
1.1 Organisaatiorakenne

Kainuun hyvinvointialueen organisaatio- ja johtamisrakenne kokee uudistuksen vuoden 2027 aikana. Toimialuerakennetta tiivistetään, jonka yhteydessä myös johtamisjärjestelmä kokee uudistuksen. Uudistetun organisaation toimialueita ovat terveys- ja sairaanhoitopalvelut, sosiaalipalvelut ja pelastuspalvelut. Koko organisaatiota läpileikkaavasti palveleva yhteiset palvelut ei muodosta toimialuetta. Toimialuetason alapuolella tapahtuu vastaavaa tiivistymistä palvelualue- ja palveluyksikkörakenteissa. Toimintaa tukee professiojohtaminen, jonka tehtävänä on tukea sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen ammatillista johtamista, eri ammattiryhmien välistä yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittämistä. Uusi organisaatiorakenne ja johtamisjärjestelmä tulee voimaan 1.6.2027.

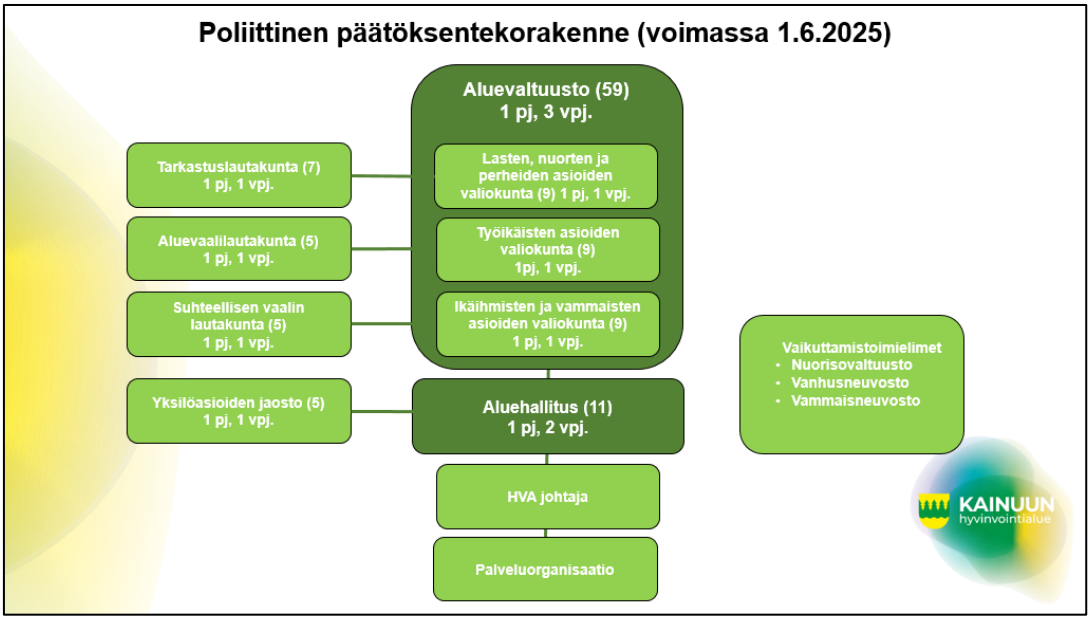
Poliittinen toimielinrakenne jatkaa valtuustokautta muuttumattomana.
Hyvinvointialueen johdolla tarkoitetaan aluehallitusta, hyvinvointialuejohtajaa ja hänen määräämiänsä hyvinvointialueen johtoryhmän jäseniä.

Kesäkuun alusta uudistuva johtamisjärjestelmä tiivistää organisaatiota ja luo samalla edellytyksiä sujuvammalle päätöksenteolle, selkeämmälle johtamiselle ja tehokkaammille toimintamalleille.

Päätöksentekorakenne ja luottamushenkilöorganisaatio on yksityiskohtaisesti kuvattu hyvinvointialueen hallintosäännössä.



Kuva 1. Organisaatiorakenne 31.5.2027 asti.



Kuva 2. Päätöksenteko- ja luottamushenkilöorganisaatio.

1.2 Hyvinvointialueen henkilöstö

Kainuun hyvinvointialueen henkilöstömäärä on henkilötyövuosina laskettuna noin 3 400 (ns. htv2-luku). Henkilöstömäärän odotetaan vähenevän organisaatiomuutoksen ja toiminnallisten muutosten vuoksi. Muutosohjelman yhtenä tavoitteena on, että vakituisen henkilöstön määrä vähenee tällä valtuustokaudella 10 prosenttia.

Tasopalkkaa on valmisteltu vuoden 2026 aikana ja sen kokonaisvaltainen käyttöönotto toteutuu vuoden 2027 aikana.

Työnantajan pito- ja vetovoimaisuutta edistetään erityisesti panostamalla esihenkilötyöhön, osaamisen kehittämiseen sekä lisäämällä perehdytystä. Uudistettu perehdytysohjelma otettiin käyttöön vuoden 2026 alussa. Työkykyjohtamista on kehitetty vuoden 2026 aikana ja siihen panostetaan vuoden 2027 aikana.

Kainuun hyvinvointialue htv2*	**2026**
Hyvinvointialueen hallinto	2
Järjestämisen tuki	26
Hallintopalvelut	406
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	1 648
Pelastuspalvelut	104
Sosiaali- ja perhepalvelut	417
Iäkkäiden palvelut	798
HVA YHTEENSÄ	3 401

*Taulukko 1. Hyvinvointialueen henkilöstömäärä vuonna 2026 (HTV2 31.10.2026). (*HTV2 = työaika vähennettynä palkattomilla poissaoloilla).*

KAINUUN hyvinvointialue

1.3 Toimintaympäristö ja hyvinvointialueen strategia

Kainuun hyvinvointialueen toimintaympäristöön vaikuttavat monet muutokset, joista osa on ennustettavissa, osa ei, sillä äkillisesti muuttuvat tilanteet kansallisesti tai kansainvälisesti vaikuttavat myös Kainuuseen. Kainuun laaja maantieteellinen alue ja harva asutus muodostavat alueelle erityisen toimintaympäristön: välimatkat vaativat uudenlaisia ratkaisuja, mutta samalla hallittava mittakaava luo mahdollisuuden kokeilla, oppia ja uudistaa palveluita koko alueen tasolla.

Väestö vähenee ja ikääntyy. Tilastojen mukaan Kainuun väkiluku laskee lähivuosina edelleen. Yli puolet kainuulaisista asuu Kajaanin alueella. Kainuulaisten hyvinvoinnissa on kehittämisen varaa valtakunnan tasoon verrattuna, mikä näkyy esimerkiksi korkeana sairastavuutena. Ikääntymisen vuoksi palvelutarpeen ennakoidaan kasvavan merkittävästi tulevina vuosina. Sairastavuus- ja työkyvyttömyysindeksit ovat Kainuussa korkeat kuvastaen myös korkeaa palvelutarvetta. Palvelujärjestelmän kehittämisen ohella tulee vahvistaa ennaltaehkäisyä.

Ammattitaitoinen henkilöstö luo toimivat hyvinvointialueen palvelut. Tulevien vuosien voimakas eläköityminen - kolmannes hyvinvointialueen työntekijöistä eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana, mutta myös toimintaympäristön muutokset edellyttävät työhyvinvoinnin tukemista, uutta osaamista ja toimintatapojen kehittämistä.

Talouden tasapainottamisen tarve jatkuu tulevina vuosina. Jokainen päätös on tehtävä hyvinvointialueen toiminnan ja talouden kokonaisuus huomioiden. Tämä edellyttää muutosta, kykyä uudistaa rakenteita ja toimintatapoja.

Kainuun hyvinvointialuetta johdetaan aluevaltuustossa joulukuussa 2025 hyväksymän strategian ja siinä päätettyjen tavoitteiden mukaisesti. Strategian keskeinen viesti sisältyy kolmeen painopisteeseen, joka tiivistyy lauseeseen: “Teemme työtä **asukasta varten** ja kehitämme **palvelut kuntoon** yhdessä **henkilöstön kanssa**”.

Strategiset tavoitteet avaavat konkreettisesti painopisteiden sisältöä ja luovat perustan muutosohjelmalle. Näiden mahdollistajina ovat tasapainoinen talous, luotettava tieto päätösten perustana ja toimiva yhteistyö. Ne läpileikkaavat reunaehtoina kaikki toimintamme tavoitteet.

KAINUUN hyvinvointialue



Kuva 3. Kainuun hyvinvointialueen päivitetty strategia (painopisteet ja keskeiset tavoitteet).

Strategian toteutumisen mittarit

Strategian toteutumista seurataan mittareilla, jotka on laadittu tavoitteiden saavuttamiseksi. Hyvinvointialueen strategian toteutuminen arvioidaan aluevaltuuston toimesta vähintään kerran valtuustokauden aikana väliarvioinnilla sekä strategiakauden päättyessä.

Aluehallitus seuraa strategian toteutumista säännöllisesti osana muuta toiminnan ja talouden seurantaa. Strategian toimeenpanon tilanne ja strategian päämittareiden seuranta sisällytetään osavuosikatsauksiin. Toiminnan ja talouden sisältöä arvioidaan tarkemmin operatiivisilla mittareilla päivä-, viikko- ja kuukausitasolla.

KAINUUN hyvinvointialue



Kuva 4. Strategian seuranta ja arviointi.

KAINUUN hyvinvointialue

Mittarit	Lähtötaso 1–9/2026	Tavoitetaso 2027
Henkilöstö		
Henkilöstömäärä (htv)	3400	3290
Vuokratyövoiman käyttö (muutos-%)	3,7	-11,9
Sairauspoissaolot (pv/htv), (lähde: Yritysmehiläinen)	27	24
Talous ja rakenne		
Toimintakate (k€), vuosiennuste 2026 ja TAE2027	-398 459	-397 872
Palveluostot (% toimintakuluista), vuosiennuste 2026 ja TAE 2027	35 %	33 %
Toimitilat (%), vertailu 1.1.2026 tilanteeseen	96 %	92 %
Asiakas ja saatavuus		
NPS / suositteluindeksi	66	70
HYTE-kerroin	41	51
Perusterveydenhuolto		
Yhteyden saanti perusterveydenhuoltoon samana päivänä (%)	96 %	100 %
Perusterveydenhuolto (alle 23 v.) hoitoon pääsy 14 vrk (%)	100 %	100 %
Perusterveydenhuolto (yli 23 v.) hoitoon pääsy 3 kk (%)	95 %	100 %
Suun terveydenhuolto (alle 23 v.) hoitoon pääsy 3 kk kuluessa) (%)	84 %	100 %
Suun terveydenhuolto (yli 23 v. hoitoon pääsy 6 kk kuluessa) (%)	91 %	100 %
Erikoissairaanhoito		
Esh:n hoidontarpeen arviointi 3 kk:n kuluessa (%)	99 %	100 %
Esh:n hoitoonpääsy 6 kk:n kuluessa (%)	99,9 %	100 %
Esh:n hoitoonpääsy (lähetekäsittely 21 vrk kuluessa)	99.6 %	100 %
Ensihoidon kiireellisten tehtävien tavoittamisajan toteutuminen (%)	87%	90 %
Sosiaalihuolto		
Toimeentulotuen käsittelyajat (aikuissosiaalityö) (%)	> 99 %	100 %
Lastensuojeluilmoitukset, määräajat (%)	100 %	100 %
Lastensuojelun palvelutarpeen arviointien valmistuminen (%)	96,1 %	100 %
Kotona asuvat 75 v. täyttäneet (%)	93,4 %	93,6 %
Ikäihmisten palvelutarpeen arvioinnin aloittaminen, viipymättä tai seitsemäntenä arkipäivänä asian vireilletulosta (%)	100 %	100 %
Ikäihmisten ympärivuorokautinen palveluasuminen, paikan tarjoaminen viimeistään 3 kk:n kuluessa asian vireilletulosta (%)	100 %	100 %
Pelastuspalvelut		
Pelastustoimen kiireellisten tehtävien tavoittamisajan toteutuminen (%)	92 %	95 %
Onnettomuuksien ehkäisyn ja väestönsuojelun suunnitelmien ajantasaisuus (%)	100 %	100 %
Digitaalinen asiointi, Omasote		
Käyttäjämäärä (% kainuulaisista)	51 %	57 %

Taulukko 2. Strategian päämittarit

KAINUUN hyvinvointialue

1.4. Muutosohjelma

Kainuun hyvinvointialueen muutosohjelma vuosille 2026–2029 hyväksyttiin aluevaltuustossa kesäkuussa 2026. Muutosohjelma toteuttaa Kainuun hyvinvointialueen strategisia linjauksia, kuvaa palvelustrategiset valinnat ja toimii uudistus- ja sopeuttamissuunnitelmana. Tavoitteena on turvata riittävät ja vaikuttavat palvelut sekä yhteensovittaa ne käytettävissä oleviin resursseihin talouden tasapainottamiseksi. Muutosohjelma jatkaa ja uudistaa soveltuvin osin vuosina 2023–2025 toteutetun järjestämissuunnitelman linjauksia ja periaatteita. Eri ohjelmat (digiohjelma, henkilöstöohjelma) ja suunnitelmat, kuten lakisääteinen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, ohjaavat osaltaan muutosohjelman toteuttamista ja hyvinvointialueen toimintaa.

Muutosohjelmassa otetaan kantaa palvelujen järjestämistapaan ja palveluverkkoon, digitaalisten palvelujen ja teknologian hyödyntämiseen, käytettävissä olevien tilojen määrään sekä tehtävien ja käytettävissä olevien henkilöstöresurssien yhteensovittamiseen.

Muutosohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan kuukausittain. Tuloksia arvioidaan projektihallinnan tietojärjestelmässä eli projektisalkussa, jossa jokaisella kokonaisuudella on omistaja, mitattavat tulokset, talousvastuu ja raportointivelvollisuus. Näin varmistetaan ohjelman käytännön toteutus, edistymisen seuranta ja arviointi. Toimenpidekokonaisuudet ovat projekteja, jotka aikataulutetaan ja resursoidaan. Kokonaisuuksille on nimetty hyvinvointialueen johtoryhmästä vastuujohtaja (+työpari). Kokonaisuuksista vastaavat viranhaltijat vastaavat työn edistymisestä hyvinvointialuejohtajalle.

Muutosohjelma kytkeytyy tiiviisti talousarvioon, taloussuunnitelmaan ja vuosittaisiin tavoitteisiin. Aluehallitus seuraa muutosohjelman toimenpiteiden toteutumista osana toiminnan ja talouden raportointia. Muutosohjelman toimeenpanon tilanne sisällytetään osavuosikatsauksiin. Aluevaltuusto seuraa strategian ja muutosohjelman toteutumista ja arvioi sitä vähintään kerran valtuustokauden aikana sekä strategiakauden päättyessä.

2. Talousarvio vuodelle 2026

2.1 Valtion rahoitus

Hyvinvointialueiden valtion rahoitus vuonna 2027 on yhteensä noin 27,6 mrd. euroa. Rahoitus kasvaa vuoden 2025 rahoitukseen verrattuna noin 360 milj. euroa.

Rahoituksen taso tarkistetaan jälkikäteen vastaamaan koko maan tasolla toteutuneita kustannuksia kahden vuoden viiveellä. Vuonna 2025 rahoituksessa huomioitiin ensimmäistä kertaa jälkikäteistarkistus (n. 1,4 mrd. euroa). Tarkistus perustui vuoden 2023 yleiskatteisen rahoituksen ja nettokustannusten väliseen erotukseen (yksinkertaistetusti tilikauden tulos). Tämä lisäys jäi rahoituksen pohjaan vuodesta 2025 alkaen. Vuodesta 2026 eteenpäin jälkikäteistarkistus määritellään lisäyksenä tai vähennyksenä suhteessa rahoituksen pohjassa jo olevaan jälkikäteistarkistuksen määrään. Vuoden 2027 jälkikäteistarkistuksen laskennassa huomioidaan tilikauden tuloksen muutos vuodesta 2024 vuoteen 2025 sekä vuonna 2025 rahoitukseen lisätty jälkikäteistarkistus.

Vuoden 2027 jälkikäteistarkistus perustuu alueiden raportoimiin vuoden 2025 toimialakohtaisiin tilinpäätöstietoihin. Vuoden 2025 yhteenlaskettu tilikauden tulos (n. 0,7 mrd. euroa) on parantunut vuodesta 2024 (n. –1,1 mrd. euroa) huomioiden vuonna 2025 rahoitukseen lisätyn jälkikäteistarkistuksen määrän. Vuonna 2027 jälkikäteistarkistus siten vähentää rahoitusta noin 426 milj. euroa. Vuoden 2027 rahoitukseen sisältyy vuosina 2025–2027 maksettua jälkikäteistarkistusta yhteensä noin 890 milj. euroa.

Jälkikäteistarkistus lasketaan erikseen soten ja pelan osalta. Vuoden 2025 tasolla laskettu jälkikäteistarkistus korotetaan vuoden 2027 tasolle hyvinvointialueindeksillä (sote ja pela). Tämän lisäksi soten osalta huomioidaan palvelutarpeen kasvu. Palvelutarpeen kasvusta huomioidaan rahoituslain 1.1.2027 voimaan tulevan muutoksen mukaisesti 60 prosenttia. Vuosina 2024–2026 kasvusta on huomioitu 80 prosenttia. Jälkikäteistarkistuksen

KAINUUN hyvinvointialue

kautta tehtävä rahoituksen tason tarkistus kohdentuu kaikille hyvinvointialueille rahoituslain määräytymistekijöiden mukaisesti. Jälkikäteistarkistuksen laskennassa on lisäksi huomioitu vuoden 2025 rahoituksessa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle myönnetty 2,6 milj. euron lisärahoitus.

VM/HVO 22.10.2026

Hyvinvointialue	2027	2028	2029	2026–2027	2027–2028	2028–2029
Helsinki	3 185	3 281	3 380	3,1 %	3,0 %	3,0 %
Vantaa ja Kerava	1 318	1 388	1 437	4,3 %	5,3 %	3,5 %
Länsi-Uusimaa	2 053	2 132	2 218	0,9 %	3,8 %	4,0 %
Itä-Uusimaa	444	467	487	1,3 %	5,2 %	4,3 %
Keski-Uusimaa	896	952	989	1,9 %	6,2 %	3,9 %
Varsinais-Suomi	2 465	2 547	2 639	1,3 %	3,3 %	3,6 %
Satakunta	1 087	1 088	1 111	0,0 %	0,1 %	2,2 %
Kanta-Häme	835	857	888	0,8 %	2,6 %	3,7 %
Pirkanmaa	2 596	2 690	2 813	0,5 %	3,7 %	4,6 %
Päijät-Häme	1 008	1 034	1 076	1,2 %	2,6 %	4,0 %
Kymenlaakso	904	907	928	0,0 %	0,3 %	2,4 %
Etelä-Karjala	614	616	634	0,0 %	0,4 %	2,9 %
Etelä-Savo	784	797	815	0,1 %	1,7 %	2,2 %
Pohjois-Savo	1 332	1 360	1 398	0,0 %	2,1 %	2,8 %
Pohjois-Karjala	896	912	935	1,7 %	1,8 %	2,5 %
Keski-Suomi	1 323	1 360	1 400	1,0 %	2,7 %	3,0 %
Etelä-Pohjanmaa	1 032	1 055	1 078	1,7 %	2,3 %	2,1 %
Pohjanmaa	874	897	910	1,3 %	2,6 %	1,5 %
Keski-Pohjanmaa	347	359	375	0,9 %	3,4 %	4,4 %
Pohjois-Pohjanmaa	2 083	2 174	2 240	1,5 %	4,4 %	3,0 %
Kainuu	**416**	**425**	**438**	**0,0 %**	**2,2 %**	**2,9 %**
Lappi	1 060	1 087	1 123	1,1 %	2,6 %	3,3 %
Manner-Suomi yht.	**27 550**	**28 384**	**29 311**	**1,3 %**	**3,0 %**	**3,3 %**

Taulukko 3. Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen kehitys v. 2027–2029.

KAINUUN hyvinvointialue

Hyvinvointialue	Asukasluku 2025	Laskennallinen rahoitus vuonna 2027, (1000 euroa)	Siirtymätasaus vuonna 2027, (1000 euroa)	Vähimmäistasoa koskeva tasaus, (1000 euroa)	Vuoden 2027 rahoitus yhteensä, (1000 euroa)	Vuoden 2027 rahoitus yhteensä, euroa/asukas	Rahoituksen muutos vuodelle 2027, prosenttia
Helsinki	694 392	3 093 231	99 818	-8 079	**3 184 969**	**4 587**	3,1 %
Vantaa ja Kerava	291 723	1 321 405	0	-3 394	**1 318 011**	**4 518**	4,3 %
Länsi-Uusimaa	506 379	2 052 873	0	0	**2 052 873**	**4 054**	0,9 %
Itä-Uusimaa	99 584	461 549	-17 370	-641	**443 538**	**4 454**	1,3 %
Keski-Uusimaa	207 551	885 345	13 040	-2 415	**895 970**	**4 317**	1,9 %
Varsinais-Suomi	497 800	2 523 080	-52 307	-5 792	**2 464 981**	**4 952**	1,3 %
Satakunta	210 112	1 061 453	14 623	10 863	**1 086 939**	**5 173**	0,0 %
Kanta-Häme	168 957	835 966	-941	0	**835 025**	**4 942**	0,8 %
Pirkanmaa	548 910	2 595 650	0	0	**2 595 650**	**4 729**	0,5 %
Päijät-Häme	204 522	1 041 087	-33 254	0	**1 007 833**	**4 928**	1,2 %
Kymenlaakso	156 198	858 586	37 929	7 503	**904 018**	**5 788**	0,0 %
Etelä-Karjala	124 238	602 742	0	10 802	**613 543**	**4 938**	0,0 %
Etelä-Savo	128 144	753 683	30 680	0	**784 363**	**6 121**	0,1 %
Pohjois-Savo	248 512	1 330 843	0	858	**1 331 701**	**5 359**	0,0 %
Pohjois-Karjala	161 418	946 020	-48 489	-1 878	**895 653**	**5 549**	1,7 %
Keski-Suomi	273 731	1 313 911	9 402	0	**1 323 313**	**4 834**	1,0 %
Etelä-Pohjanmaa	189 474	1 034 045	0	-2 205	**1 031 841**	**5 446**	1,7 %
Pohjanmaa	179 555	867 262	8 076	-998	**874 340**	**4 869**	1,3 %
Keski-Pohjanmaa	67 498	358 575	-11 604	0	**346 971**	**5 140**	0,9 %
Pohjois-Pohjanmaa	417 939	2 088 881	-1 319	-4 863	**2 082 700**	**4 983**	1,5 %
Kainuu	69 193	415 805	0	239	**416 044**	**6 013**	0,0 %
Lappi	176 215	1 098 144	-38 550	0	**1 059 594**	**6 013**	1,1 %
Manner-Suomi yhteensä	**5 622 045**	**27 540 137**	**9 733**	**0**	**27 549 870**	**4 900**	**1,3 %**

Taulukko 4. Hyvinvointialueiden valtion rahoitus vuonna 2027.

2.2 Hyvinvointialueen tuloslaskelma

Kainuun hyvinvointialueen talousarvio vuodelle 2027 perustuu valtiovarainministeriön rahoituslaskelmaan (VM/HVO 22.10.2026), jonka mukaan yleiskatteinen rahoitus on 416,0 miljoonaa euroa, sisältäen pelastustoimen laskennallisen rahoituksen 10,0 miljoonaa euroa. Kokonaisrahoitus koostuu laskennallisesta rahoituksesta (415,8 miljoonaa euroa) ja vähimmäistasoa koskevasta tasauksesta (0,2 miljoonaa euroa).

Toimintatuloja arvioidaan kertyvän 56,8 miljoonaa euroa, joista suurin erä on maksutulot (34,3 miljoonaa euroa). Toimintamenot ovat yhteensä 454,7 miljoonaa euroa, joista suurin osa on henkilöstömenoja (245,7 miljoonaa euroa) ja palvelujen ostoja (151,2 miljoonaa euroa). Toimintakate on -397,9 miljoonaa euroa, valtion rahoitus on 416,0 miljoonaa euroa ja rahoituserät ovat yhteensä -1,6 miljoonaa euroa. Vuosikate on 16,6 miljoonaa euroa, ja poistojen (9,7 miljoonaa euroa) jälkeen ylijäämä on 6,9 miljoonaa euroa.

Kainuun hyvinvointialue on hakenut ensimmäisten toimintavuosien 2023-2024 aikana kertyneiden alijäämien kattamiseen lisäaikaa vuoden 2029 loppuun saakka valtiovarainministeriöön lähetetyllä hakemuksella perustuen hyvinvointialuelain § 115 a:n menettelyyn.

Kainuun hyvinvointialueen vuosilta 2023 ja 2024 kertynyt kumulatiivinen alijäämä oli yhteensä 30,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 ylijäämä oli 6,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 ylijäämäennuste 1.1.-30.9.2026 talouden toteutumatietojen perusteella on 6,4 miljoonaa euroa. Jos kuluvan vuoden ylijäämä toteutuisi tämän ennusteen mukaisena, Kainuun hyvinvointialueella olisi 31.12.2026 kattamatonta alijäämää yhteensä 17,7 miljoonaa euroa.

Keväällä 2026 vuosien 2027–2029 taloussuunnitteluraami asetettiin tasolle, jolla kumulatiiviset alijäämät tulisivat katetuiksi vuoden 2029 loppuun mennessä. Taloussuunnittelun edetessä on todettu, että kumulatiivisten alijäämien kattamisajan jatkaminen vuoden 2029 loppuun saakka mahdollistaa korkeintaan 1,7 %:n suuruisen keskimääräisen vuotuisen toimintakulujen kasvun vuosina 2027-2029. Tämän tiukempaa taloustavoitetta ei ole

realistista asettaa ilman riskiä lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamisen sekä pelastustoimen järjestämisen vaarantumisesta, mikä aiheuttaisi väistämättömän tarpeen hakea valtiolta lisärahoitusta näiden palvelujen turvaamiseksi.

Talousarviokirjan tuloslaskelmataulukot sisältävät vain ulkoiset erät.

	TP 2025	KS 2026	Kum tot 1 - 09. 2026	Vuosiennuste 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	17 400	12 240	8 716	12 292	12 127	12 122	12 122
MAKSUTUOTOT	29 675	32 181	22 555	31 592	34 324	34 500	34 500
TUET JA AVUSTUKSET	13 332	5 145	3 573	5 763	6 435	6 435	6 435
MUUT TOIMINTATUOTOT	4 082	3 807	2 977	3 856	3 943	3 943	3 943
TOIMINTATUOTOT	**64 489**	**53 373**	**37 822**	**53 503**	**56 830**	**57 000**	**57 000**
HENKILÖSTÖKULUT	-226 980	-238 172	-176 131	-239 000	-245 678	-248 135	-253 097
PALVELUJEN OSTOT	-168 000	-151 159	-113 477	-157 406	-151 211	-156 868	-161 157
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-27 573	-27 842	-21 196	-27 834	-28 514	-29 581	-30 389
AVUSTUKSET	-8 083	-8 717	-6 446	-8 084	-8 636	-8 959	-9 204
MUUT TOIMINTAKULUT	-19 798	-20 235	-15 815	-19 636	-20 662	-21 435	-22 020
TOIMINTAKULUT	**-450 434**	**-446 126**	**-333 066**	**-451 961**	**-454 701**	**-464 978**	**-475 868**
TOIMINTAKATE	**-385 945**	**-392 753**	**-295 244**	**-398 457**	**-397 872**	**-407 978**	**-418 868**
VALTIONOSUUDET	**403 909**	**416 044**	**312 033**	**416 044**	**416 044**	**425 000**	**438 000**
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-678	-1 668	248	-468	-1 568	-1 483	-1 398
VUOSIKATE	**17 287**	**21 623**	**17 037**	**17 119**	**16 604**	**15 539**	**17 734**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-11 091	-11 532	-8 049	-10 732	-9 670	-11 082	-11 472
TILIKAUDEN TULOS	**6 195**	**10 091**	**8 987**	**6 387**	**6 934**	**4 457**	**6 262**

Taulukko 5. Kainuun hyvinvointialueen talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029.

Talousarvion lähtökohdat ja riskit

Talousarvio 2027 on laadittu suunniteltuun toimintaan nähden realistiseksi, mutta kuitenkin vahvasti toiminnan kustannustehokkuuteen ohjaavaksi. Siihen ei ole sisällytetty 1.6.2027 voimaan tulevan johtamisjärjestelmän muutosten eurovaikutuksia eikä myöskään täysimääräisesti sosiaalihuoltolainsäädännön muutosesityksen mukaisia eurovaikutuksia.

Käyttötalouden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös jatkossa merkittäviä konkreettisia toiminnallisia ja rakenteellisia muutoksia. Vuotuinen toiminnallisiin ja rakenteellisiin muutoksiin perustuva talouden sopeuttamistarve on 5–8 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmaan sisältyy pitkäaikaisen lainan nostovaraus yhteensä 15 miljoonaa euroa vuodelle 2026 myönnetyn 23,4 miljoonan euron suuruisen lainanottovaltuuden puitteissa ja vuodelle 2027 myönnetyn 60,0 miljoonan euron suuruisen lainanottovaltuuden puitteissa. Vuonna 2027 nostettavaa lainaa voidaan käyttää suunniteltujen omaan taseeseen kohdentuvien vuonna 2026 aloitettujen ja vuonna 2027 jatkuvien (yht. 7,6 milj. euroa) sekä vuonna 2027 aloitettavien investointien (yht. 7,8 milj. euroa) toteuttamiseksi.

KAINUUN hyvinvointialue

2.3 Investoinnit

Hyvinvointialuelain (§ 16, 611/2021) mukaisesti hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana toteutettavista investoinneista ja niiden rahoituksesta.

Investointisuunnitelman ensimmäinen vuosi on sitova ja loput suunnitelmavuodet ohjeellisia. Investointisuunnitelma on jaettu pysyviin vastaaviin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin. Pysyvien vastaavien investoinnit jaotellaan ministeriön ohjeiden mukaisesti rakennuksiin, laite- ja kalustohankintoihin, ICT ja muihin aineettomiin hyödykkeisiin sekä muihin investointeihin.

Rakennushankkeista uusi ravintokeskus sekä mielenterveys ja päihdekuntoutujien kuntoutus- ja asumispalveluyksikkö valmistuvat vuonna 2027.

Vuosien 2028–2030 taloudellisesti merkittävät rakennushankkeet ovat talouskeskuksen peruskorjaus, Kuhmon ja Paltamon paloasemat sekä iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikkö, yhteensä 32,0 miljoonaa euroa.

Pelastuslaitoksen kalustoinvestointien määrärahatarpeessa on nousupaineita erikoiskaluston kohonneiden hankintakustannusten vuoksi.

Investointeja vastaavien sopimusten suunnitelma sisältää varauksen turvakodin rakentamiseen.

Investointisuunnitelma (1000 e)	2027	2028	2029	2030	2031	Yht.
Pysyvät vastaavat	**15 729**	**10 789**	**22 778**	**19 716**	**8 193**	**77 205**
Rakennukset	8 235	3 380	15 745	13 300	0	40 660
Laite- ja kalustohankinnat	5 044	4 459	3 883	3 266	5 493	22 145
, josta pelastuslaitoksen osuus kalustohankinnoista	425	495	485	1100	475	2 980
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	2 450	2 950	3 150	3 150	2 700	14 400
Muut investoinnit						0
Investointeja vastaavat sopimukset	**0**	**900**	**0**	**0**	**0**	**900**
Rakennukset		900				900
, joista pelastuslaitoksen osuus		0				0
Laite- ja kalustohankinnat						0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet						0
Muut investoinnit						0
Toiminnan rahavirta (=vuosikate+tulorahoituksen korjauserät + satunnaiset erät)	16 604	15 539	17 734	23 800	17 500	91 177
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-15 729	-10 789	-22 778	-19 716	-8 193	-77 205
Rahoitusosuudet investointimenoihin						0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						0
Lainakannan muutos	6 926	-9 574	-9 574	-9 574	-9 574	-31 370
Rahavarojen muutos	7 801	-4 824	-14 618	-5 490	-267	-17 398

Taulukko 6. Investointisuunnitelma 2027–2031.

KAINUUN hyvinvointialue

2.4 Rahoituslaskelma

Talousarvion rahoitusosan rahoituslaskelma muodostuu hyvinvointialueen varsinaisen toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen muutoksista.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin hyvinvointialue pystyy tilikauden aikana toiminnan avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun.

Investointien rahavirta osoittaa rahavarojen käytön, jonka avulla hyvinvointialue järjestää palvelutuotannon edellytykset ja kerryttää tulevia rahavirtoja pitkällä aikavälillä.

Toiminnan ja investointien rahavirran ylijäämäinen välitulos osoittaa, kuinka paljon varoja jää käytettäväksi nettoantolainaukseen, lainojen lyhennykseen ja rahavarojen lisäykseen. Alijäämäinen välitulos puolestaan osoittaa, kuinka paljon menoja joudutaan kattamaan olemassa olevia rahavaroja vähentämällä tai lainoja lisäämällä.

Rahoituksen rahavirrat osoittavat antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihtoomaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta. Talousarvion yhteydessä esitetään rahoitussuunnitelma vuosille 2027–2029.

KAINUUN hyvinvointialue

Rahoituslaskelma 1000 €						
Kainuun hyvinvointialue	**TP2024**	**TP2025**	**ENN2026**	**TA2027**	**TS2028**	**TS2029**
Vuosikate	**1 791**	**17 287**	**17 119**	**16 604**	**15 539**	**17 734**
Tulorahoituksen korjauserät	-737	-276	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta	**1 054**	**17 010**	**17 119**	**16 604**	**15 539**	**17 734**
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-4 523	-5 690	-12 093	-15 729	-10 789	-22 778
Luovutustulot	0	20	0	0	0	0
Investointien rahavirta	**-4 523**	**-5 670**	**-12 093**	**-15 729**	**-10 789**	**-22 778**
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta	**-3 469**	**11 340**	**5 026**	**875**	**4 750**	**-5 044**
Antolainauksen muutokset	**0**	**-48**	**0**	**0**	**0**	**0**
Antolainasaamisten lisäys	-25	-48	-25	-25	-25	-25
Antolainasaamisten vähennys	25	0	25	25	25	25
Lainakannan muutokset	**-8 074**	**-8 074**	**-8 074**	**6 926**	**-9 574**	**-9 574**
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	15 000	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 074	-8 074	-8 074	-8 074	-9 574	-9 574
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 469	-2 773	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	**-12 544**	**-10 895**	**-8 074**	**6 926**	**-9 574**	**-9 574**
Rahavarojen muutos	**-16 013**	**445**	**-3 048**	**7 801**	**-4 824**	**-14 618**
Rahavarojen muutos	**-16 013**	**445**	**-3 048**	**7 801**	**-4 824**	**-14 618**
Kassavarat 31.12.	31 229	31 674	28 626	36 427	31 603	16 985
Kassavarat 1.1.	47 242	31 229	31 674	28 626	36 427	31 603
Lainamäärä	150 137	142 062	133 988	140 914	131 340	121 766
Lainanottovaltuus	0	0	23 420	59 990		
Investointeja vastaavat sopimukset		-19 800	0	0	-900	0

Taulukko 7. Rahoituslaskelma 2027–2029.

2.5 Talousarvion sitovuus ja raportointi

Aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta. Se määrittelee toiminnan tavoitteiden sitovuuden ja talousarvion noudattamista koskevat määräykset. Talousarvion käyttötalousosassa hyvinvointialueen toimintakate (toimintamenojen ja -tulojen erotus) on määritetty aluevaltuustoon nähden sitovaksi. Toimialuejohtajan tulee varmistaa, että toimialueen määrärahat eivät ylity, ja tarvittaessa tehdä esityksiä määrärahojen muuttamiseksi. Muutokset tulee tehdä siten, että aluevaltuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei vaarannu.

Tuloslaskelmassa sitovuustaso on hyvinvointialueen vuosikate, rahoitusosassa rahavarojen muutos ja investointiosassa sitovuustaso on ministeriöille toimitetun investointisuunnitelman mukainen. Aluehallitus voi päättää hyvinvointialuetta sitovista kiireellisistä maksuista ilman määrärahaa, mutta sen on viipymättä tehtävä esitys määrärahan myöntämisestä tai korottamisesta.

Hyvinvointialueen taloustilanteesta raportoidaan aluevaltuuston kokouksissa. Talousarvion toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosittain aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle, ja osavuosikatsauksissa annetaan myös tilinpäätösennuste.

KAINUUN hyvinvointialue

2.6 Hyvinvointialueen tilivelvolliset

Tilivelvollinen vastaa johtamansa toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä niiden jatkuvasta ylläpidosta ja tuloksellisuudesta.

Ylimmällä tilivelvollisella johdolla on erityinen vastuu edistää hyvää hallinto- ja johtamistapaa sekä toimia eettisten periaatteiden mukaisesti. Johdolla on aktiivinen selonottovelvollisuus vastuullaan olevasta toiminnasta, sen tuloksellisuudesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuudesta. Johdon on puututtava viivytyksettä havaitsemiinsa tai tietoonsa tulleisiin epäkohtiin ja ryhdyttävä tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin.

Tilivelvollisen toiminta tulee aluevaltuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä että tekemättä jättämisestä. Tilintarkastajan harkittavaksi viime kädessä jää, kehen mahdollinen muistutus voidaan kohdistaa.

Tilivelvollisuusaseman puuttuminen ei vapauta esihenkilöä alaisensa toiminnan valvontavastuusta.

Tilivelvolliset 2027

Toimielinten jäsenet ja varajäsenet

- Aluehallitus ja sen jaosto
- Lautakunnat

Toimielinten esittelijät ja heidän sijaisensa

- Aluehallituksen esittelijä (hyvinvointialuejohtaja)
- Aluehallituksen yksilöasioiden jaoston esittelijät (viranhaltijapäätöksellä nimetyt viranhaltijat)

Toimi-, palvelu- ja tehtäväalueiden tilivelvolliset viranhaltijat ja heidän sijaisensa:

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

- Toimialuejohtaja, johtajaylilääkäri
- Palvelualuepäällikkö, kuntoutuspalvelut
- Palvelualuepäällikkö, lasten ja perheiden palvelut
- Palvelualuepäällikkö, mielenterveyspalvelut ja riippuvuuksien hoito
- Palvelualuepäällikkö, perusterveydenhuolto ja suun terveydenhuolto
- Palvelualuepäällikkö, akuuttihoito, hoitotyön johtaja
- Palvelualuepäällikkö, aikuisten somaattinen erikoissairaanhoito

Pelastuspalvelut

- Toimialuejohtaja, pelastusjohtaja
- Palveluyksikköpäällikkö, pelastustoiminta
- Palveluyksikköpäällikkö, riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen

Sosiaali- ja perhepalvelut

- Toimialuejohtaja

- Palvelualuepäällikkö, sosiaalityö ja sosiaaliohjaus
- Palvelualuepäällikkö, asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut
- Palvelualuepäällikkö, perheiden tuki, valvonta ja ostopalvelut

läkkäiden palvelut

- Toimialuejohtaja
- Palvelualuepäällikkö, asumispalvelut
- Palvelualuepäällikkö, kotihoito

Hallintopalvelut

- Toimialuejohtaja
- Asiakkuus- ja hankintajohtaja
- Talousjohtaja
- Henkilöstöjohtaja
- Tietohallintojohtaja
- Palveluyksikköpäällikkö, toimistopalvelut
- Palveluyksikköpäällikkö, tila- ja tekniset palvelut

Strateginen ohjaus

- Järjestämisjohtaja
- Laatujohtaja
- Juristi
- Viestintä- ja kehittämisjohtaja
- Valmius- ja riskienhallintajohtaja

Johdon hallinto

- Sisäinen tarkastaja

sekä muut henkilöt, joita asemansa perusteella voidaan pitää tehtäväalueensa johtavina viranhaltijoina

3. Käyttötalousosa toimialueittain

Käyttötalousosassa on kuvattu toimialueiden ja palvelualueiden määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi on esitetty kunkin toimialueen tehtävät, tavoitteet ja toimintasuunnitelmat.

Toimialueiden talousarvio- ja taloussuunnitelmalukuja 2027–2029 ei ole verrattu tilinpäätökseen 2025, koska aiemmilta vuosilta ei ole saatavissa vertailukelpoisia tietoja johtuen 1.1.2026 voimaan tulleesta organisaatiouudistuksesta sekä Puolangan alueen aiemmin ulkoistettujen sosiaali- ja terveyspalvelujen sisällyttämisestä hyvinvointialueen omaan palvelutuotantokokonaisuuteen.

3.1 Hyvinvointialueen hallinto

Hyvinvointialueen hallinnosta on säädetty hyvinvointialuelaissa sekä ohjeistettu tarkemmin hallintosäännössä.

KAINUUN hyvinvointialue

Aluevaltuustossa on 59 aluevaaleilla valittua poliittista luottamushenkilöä, jotka käyttävät ylintä päätösvaltaa hyvinvointialueella. Valtuusto valitsee muiden toimielinten jäsenet ja määrittelee niiden tarkemmat tehtävät. Päätöksentekoa valmistelevana rakenteena hyvinvointialueella on otettu käyttöön vuoden 2026 aikana valiokuntamalli. Aluevaltuuston alaisuudessa toimii kolme valiokuntaa: Lasten, nuorten ja perheiden asioiden valiokunta, työikäisten asioiden valiokunta ja ikäihmisten ja vammaisten asioiden valiokunta.

Aluehallitukseen kuuluu 11 jäsentä poliittisten voimasuhteiden mukaisesti. Hallitus johtaa hyvinvointialueen toimintaa, hallintoa ja taloutta, joista käytännön tasolla vastaa hyvinvointialuejohtaja omine alaisineen. Viranhaltijat ja työntekijät toteuttavat päätöksentekijöiden linjaukset ja huolehtivat päivittäisen toiminnan sujuvuudesta.

Aluehallituksen alaisena toimiva yksilöasioiden jaosto tekee mm. asiakasta koskevat toimielimelle kuuluvat yksilöpäätökset tai muutoksenhakuratkaisut.

Tarkastuslautakunta vastaa lakisääteisistä tehtävistä hallinnon ja talouden tarkastukseen liittyen.

Aluevaalilautakunnan tehtävänä on vahvistaa aluevaalien ehdokasasettelu ja vaalitulos.

Hyvinvointialueen lakisääteiset vaikuttamistoimielimet ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Niiden tehtävänä on tuoda kohderyhmiensä ääni kuuluviin hyvinvointialueen toiminnassa ja päätöksenteossa.

Hyvinvointialueen johtoon kuuluu hyvinvointialuejohtaja ja hänen alaisuudessaan toimiva sisäinen tarkastus.

3.1.1 Hallinnon talousarvio

Hallinnon kustannukset muodostuvat hyvinvointialueen johdon henkilöstökustannuksista, hallinnon yleiskustannuksista, tilintarkastusten sekä luottamushenkilöhallinnon toiminnasta (kokouspalkkioista, kulukorvauksista sekä kokousten järjestämisen kustannuksista). Aikaisemmin järjestöavustusten määrärahat ovat sisältyneet aluehallituksen talousarvioon. Vuodelle 2027 järjestöavustukset (75 000 €) sisältyvät strategisen ohjaukseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikölle.

	KS 2026	Kum tot 1 - 09. 2026	Vuosiennuste 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
TOIMINTATUOTOT	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
HENKILÖSTÖKULUT	-750	-453	-710	-775	-782	-798
PALVELUJEN OSTOT	-399	-308	-400	-369	-383	-393
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-11	-1	-2	-1	-1	-1
AVUSTUKSET	-209	-207	-209	-59	-61	-63
MUUT TOIMINTAKULUT	-563	-598	-700	-523	-542	-557
TOIMINTAKULUT	**-1 932**	**-1 567**	**-2 021**	**-1 726**	**-1 769**	**-1 812**
TOIMINTAKATE	**-1 932**	**-1 567**	**-2 021**	**-1 726**	**-1 769**	**-1 812**

Taulukko 8. Kainuun hyvinvointialueen hallinnon talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029

KAINUUN hyvinvointialue

		KS 2026	Kum tot 1 - 09. 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
		* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
Aluevaltuusto	HENKILÖSTÖKULUT	-213	-102	-231	-233	-242
	PALVELUJEN OSTOT	-60	-36	-53	-55	-56
	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-7	-0	0	0	0
	AVUSTUKSET	-59	-59	-59	-61	-63
	MUUT TOIMINTAKULUT	-12	-11	-18	-19	-19
	TOIMINTAKULUT	**-351**	**-208**	**-360**	**-367**	**-380**
Aluehallitus	HENKILÖSTÖKULUT	-140	-72	-162	-163	-169
	PALVELUJEN OSTOT	-55	-15	-23	-24	-25
	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1		0	0	0
	AVUSTUKSET	-150	-148	0	0	0
	MUUT TOIMINTAKULUT	-40	-5	-1	-1	-1
	TOIMINTAKULUT	**-386**	**-239**	**-185**	**-188**	**-195**
Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus	HENKILÖSTÖKULUT	-28	-8	-17	-17	-18
	PALVELUJEN OSTOT	-49	-47	-60	-62	-63
	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT				0	0
	MUUT TOIMINTAKULUT	-0	-0	-0	-0	-0
	TOIMINTAKULUT	**-77**	**-56**	**-77**	**-79**	**-81**
Aluevaalilautakunta	HENKILÖSTÖKULUT	0	-1	-1	-1	-1
	PALVELUJEN OSTOT	0	-0	-0	-0	-0
	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	-0	-0	-0	-0
	MUUT TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0
	TOIMINTAKULUT	**0**	**-1**	**-1**	**-1**	**-2**
Hallituksen nimeämät toimikunnat	HENKILÖSTÖKULUT	-28	-14	-14	-14	-15
	PALVELUJEN OSTOT	-20	-4	-19	-20	-20
	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	0	0	0
	MUUT TOIMINTAKULUT	-1	0	0	0	0
	TOIMINTAKULUT	**-49**	**-18**	**-33**	**-34**	**-35**
Luottamushenkilöhallinto	**TOIMINTAKULUT**	**-864**	**-522**	**-657**	**-670**	**-693**

Taulukko 8a. Kainuun hyvinvointialueen hallinnon talousarviosta 2027 ja taloussuunnitelmasta 2028–2029 eriytettyinä luottamushenkilöhallinnon taloustiedot.

3.2 Strateginen ohjaus

3.2.1 Toiminnan kuvaus

Strateginen ohjausyksikkö vahvistaa toimialueiden tukea ja ohjausta sekä kehittää organisaation yhteisiä käytäntöjä. Yksikön rooli on luonteeltaan valmisteleva ja yhteensovittava.

Strategisen ohjauksen yksikön päätehtävinä ovat:

- Yhteensovittaa, kehittää, ohjata ja valvoa lainsäädännön mukaisesti Kainuun hyvinvointialueen palvelujen järjestämistä ja tuottamista.
- Toteuttaa laaja-alaista valmistelu- ja taustatyötä eri sidosryhmien kanssa sekä paikallisesti että kansallisesti.
- Vastata laadunhallinnasta sekä toimintaprosessien katselmoinnista ja arvioinnista osana kokonaislaadun kehittämistä.

- Koordinoida hyvinvointialueen kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä organisaation valmiuden ja varautumisen tehtäviä.
- Tukea ja kehittää hyvinvointialueen sisäistä ja ulkoista viestintää.

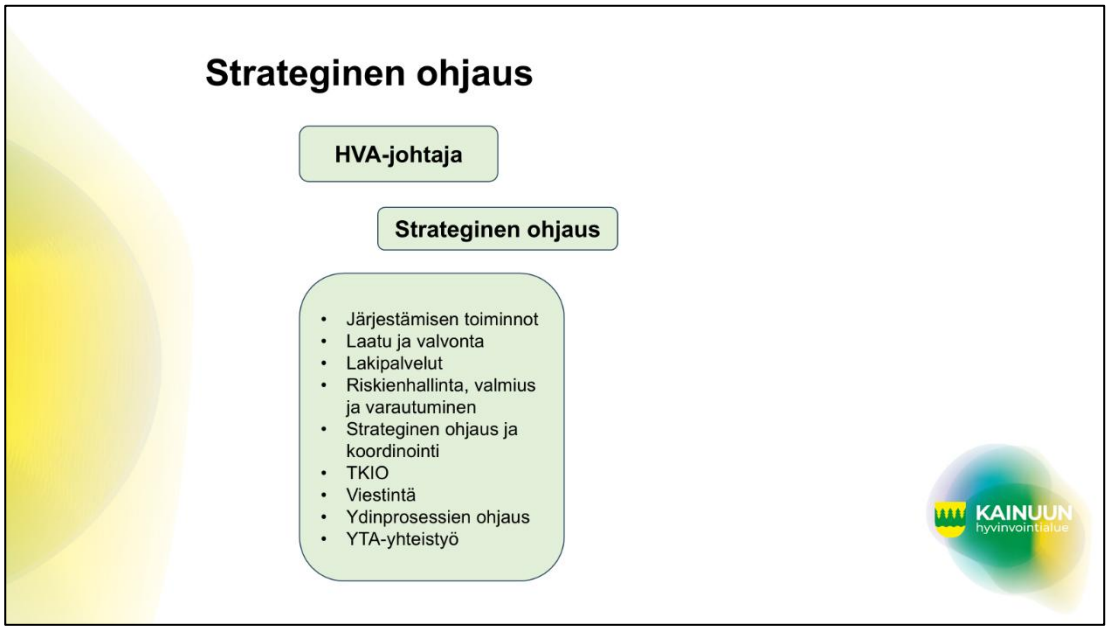
Yksikön tehtävät säilyvät entisenlaisina, mutta vuoden 2027 aikana yhteistyössä toimialueiden kanssa panostetaan erityisesti muutosohjelman toimeenpanon lisäksi tiedolla johtamiseen, palvelujen vaikuttavuuteen sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen.

Strategisen ohjauksen yksikössä työskentelee vakituisesti sosiaali- ja terveydenhuollon, juridiikan, laadunhallinnan ja valvonnan, kehittämisen, valmiuden ja varautumisen sekä viestinnän asiantuntijoita. Asiantuntijat tukevat hyvinvointialueen johtoa, hallintoa sekä palveluita eri valmistelu-, suunnittelu- ja toimeenpanotehtävissä. Määräaikainen henkilöstö muodostuu erilaisissa hankkeissa työskentelevistä työntekijöistä.

Strateginen ohjausyksikkö vastaa hyvinvointialueen kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta valtakunnalliset tavoitteet huomioiden. Lisäksi yksikkö vastaa ja koordinoi useista lakisääteisistä koko organisaatiota koskevista toiminnoista. Yksikkö vastaa myös hyvinvointialueen ja ministeriöiden lakisääteisten vuosittaisten ohjausneuvotteluiden sisällön organisoinnista ja kokoamisesta. Se koordinoi THL:n ja muiden arviointiraporttien sisältöihin liittyvää yhteistyötä alueella.

Syksyn 2026 aikana päätetyn organisaatiouudistuksen mukaisesti 1.6.2027 alkaen strateginen ohjausyksikkö ja hallintopalvelut muodostavat yhteisen toimintokokonaisuuden Yhteiset palvelut.

Strategisen ohjauksen yksikköä johtaa järjestämisjohtaja Eija Tolonen.



Kuva 5. Strategisen ohjauksen yksikön toiminnot

3.2.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelma

Strategisen ohjausyksikön toimintaa ohjaavat hyvinvointialuestrategia ja siihen pohjautuva muutosohjelma, organisaatiolle asetetut muut ohjaukselliset tavoitteet sekä niiden toimeenpano. Strategisessa ohjauksessa pyritään varmistamaan, että hyvinvointialueen toiminta tukee strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteena on yhdistää eri toimialueita yhteisen suunnan ja tavoitteiden saavuttamisessa muutosohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden mukaisesti.

KAINUUN hyvinvointialue

Talouden tasapainottamisen haasteet ovat yhteisiä toimialueiden kanssa, erityisesti palvelujen järjestämisen näkökulmasta. Kustannusten kasvua pyritään hillitsemään lisäämällä tiedolla johtamisen kyvykkyyttä, laajentamalla yhteistyötä YTA-alueella ja kehittämällä uusia toimintatapoja yhdessä toimialueiden kanssa.

Toimintasuunnitelmat vuodelle 2027 on laadittu tiimirakenteen mukaisesti. Vuoden 2027 alusta aloittaa valmius, varautuminen ja riskienhallinta tiimi.

Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiotoiminta

Tutkimus, kehittäminen ja innovaatio -toiminta (TKI) edistää hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden toteutumista ja tukee palvelujen uudistamista.

Hyvinvointialueen TKI-toiminta on osa lakisääteistä sote-palvelujen kehittämistä, jolla on kolme keskeistä tehtäväaluetta. Tässä keskeisiä tehtäviä ovat tiedon tuottaminen, kehittäminen osana arjen työtä sekä palvelujen laadun ja vaikuttavuuden sekä kustannusvaikuttavuuden parantaminen.

<u>Kehittämis- ja innovaatiotoiminta</u>

- Kehittämis- ja innovaatiohankkeiden tuki, ohjaus ja koordinointi sekä taloushallinto
- TKI-toiminnan yhteistyö oppilaitosten, YTA-toimijoiden sekä muiden kumppanien kanssa
- Tutkimustoiminnan ja -projektien aktivointi
- Yhteiskehittämisalustan sisällön ja prosessien hallinta, kehitysideoiden koordinointi

<u>Ohjelmatyö ja palveluiden tuki</u>

- Hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuustyön (HyTeTu) koordinointi ja edistäminen hyvinvointialueen sisällä ja yhdyspinnoilla
- Osallisuusohjelman toimenpiteiden toteutuksen seuranta, arviointi ja edistäminen
- Digitaalisten palvelujen ja tekoälyn käytön seuranta, arviointi ja edistäminen
- Sosiaalihuollon palvelujen tuki kirjaamisen ja rakenteellisen sosiaalityön osalta
- YTA-tasoiseen sosiaalialan osaamiskeskukseen liittyvä asiantuntijatyö

TKI-volyymi sopeutetaan taloudellisiin realiteetteihin ja siinä hyödynnetään pääasiassa kustannukset kattavaa hankerahoitusta. Hyvinvointialue hallinnoi tai on osatoteuttajana noin 10–12 kehittämishankkeessa. Hankekanta on n. 3–4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2027 aikana tavoitteena on vahvistaa kehittämisprosessia sekä hyvinvointialueen sisäisessä toiminnassa että kansalaisosallisuuden ja yhteistyötahojen osalta.

Laatu- ja valvonta

Laadunhallinnan ja valvonnan kokonaisuuteen kuuluu hyvinvointialueen lakisääteisen omavalvonnan lisäksi laadunhallinnan, toiminnan sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden jatkuva kehittäminen.

Laatu- ja valvontatiimin tehtävinä on

- Tukea ja ohjata hyvinvointialueen laadunhallintaa, asiakas- ja potilasturvallisuutta ja omavalvontaa.
- Vastata hyvinvointialueen laadunhallintajärjestelmän (ISO 9001) ylläpidosta ja laadunhallinnan rakenteista.
- Koordinoida kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanoa sekä toteutuksen seurantaa ja arviointia.

Laatu- ja valvontatiimin toiminnan tarkemmat tavoitteet ja toimenpiteet kirjataan laadunhallinnan toimintasuunnitelmaan, joka päivitetään tukemaan hyvinvointialueen strategia, muutosohjelmaa ja omavalvontaohjelmaa sekä kansallista asiakas- ja potilasturvallisuusstrategiaa. Kansallinen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia

(STM) päivittyy 2027. Tämän lisäksi huomioidaan toimintasuunnitelman päivityksessä ISO 9001 standardi päivitys versioon 2026.

Näiden mukaan tavoitteena on:

- Varmistaa ja vahvistaa hyvinvointialueen omavalvonnan toteutumista omavalvontaohjelman ja -suunnitelman mukaisesti sekä kehittää omavalvonnan menetelmiä ja toimintamallia.
- Tukea hyvinvointialueen prosessijohtamista ja prosessien kokonaisvaltaista hallintaa.
- Kehittää hyvinvointialueen palautekäytäntöjä ja hyödyntää palaute- ja mittaristotietoa toiminnan jatkuvassa parantamisessa.
- Päivittää hyvinvointialueen laadunhallintajärjestelmä versioon 9001:2026 sekä tukemaan strategian ja muutosohjelman täytäntöönpanoa.
- Vahvistaa toiminnan vaikuttavuutta ja vastuullisuutta.

Valmius, varautuminen ja riskienhallinta

Hyvinvointialueiden varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin säädetään lainsäädännössä. Lain (612/2021) nojalla annetussa asetuksessa on säädetty valmiussuunnittelun periaatteista, ohjauksesta, tilannekuvan muodostamisesta, valmiuden ja varautumisen yhteensovittamisesta alueiden muiden viranomaisten kanssa. Hyvinvointialueella on palvelujen järjestäjänä vastuu palvelujen valvonnasta sekä ohjauksesta. Riskienhallinnan järjestelmällisillä menettelyillä tunnistetaan ja arvioidaan hyvinvointialueen toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Valmiuden, varautumisen ja riskienhallinnan tiimin tehtävinä on

- Johtaa ja kehittää hyvinvointialueen riskienhallintaa sekä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin liittyvää valmiutta ja varautumista.
- Varmistaa osaltaan hyvinvointialueen hoidon ja palvelujen jatkuvuutta; riskienhallinnan ja varautumisen toimintoja, menetelmiä, järjestelmiä (lisäksi järjestelmien käyttöä, hankintaa) työstämällä ja kehittämällä.
- Johtaa, tukea, ohjata ja kouluttaa hyvinvointialueen henkilökuntaa varautumisessa ja riskienhallinnassa.
- Tehdä yhteistyötä eri viranomaisten kanssa niin paikallisesti, alueellisesti (myös yta-alue) kuin kansallisesti
- Ohjata yksityisiä palveluntuottajia jatkuvuudenhallintaan, valmiuteen liittyen.

Viestintä

Viestintä on osa hyvinvointialueen lakisääteisiä tehtäviä, joiden mukaan sen on tiedotettava palveluistaan, taloudesta ja päätöksistä sekä valmistelussa olevista asioista. Lisäksi se tukee organisaation perustehtävää eli terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Kainuun hyvinvointialue noudattaa hajautetun viestinnän mallia eli toiminnallinen ja viestinnällinen vastuu on toimintayksiköillä.

Viestintätiimin tehtävinä on

- tukea ja kehittää hyvinvointialueen viestintää.
- toimia hyvinvointialueen johdon ja henkilöstön tukena kaikissa viestinnän tehtävissä.
- vastata hyvinvointialueen mediatiedotteiden julkaisusta ja sosiaalisen median päätilien päivityksistä.
- ylläpitää hyvinvointialueen graafisen ilmeen mukaisia materiaaleja.
- tuottaa valokuva- ja videoaineistoja.
- vastata kriisiviestintään ja varautumiseen liittyvästä valmiudesta.

Toimintaa ohjaa valtuustokaudelle laadittu viestintäohjelma, johon vuotuiset tavoitteet pohjautuvat.

Vuoden 2027 keskeisinä tavoitteina ovat:

KAINUUN hyvinvointialue

- Päivittää asiointioppaan sisällöt
- Vahvistaa poikkeustilanneviestinnän menettelyitä
- Tukea toimialueiden henkilöstöviestintää
- Päivittää hva:n brändi-ilmettä
- Uudistaa sosiaalisen median tilit organisaation muuttuessa

3.2.3 Talousarvio

Strategisen ohjauksen kustannukset muodostuvat henkilöstökustannuksista sekä yksikön yleis- ja käyttökustannuksista. Kehittämistoiminnan osalta talousarvioon vaikuttavat sekä käytettävissä oleva rahoitus että strategiset valinnat. Valtionavustusten muodossa mahdollisesti käynnistettävät ja toteutettavat hankkeet saavat pääsääntöisesti 100 %:n rahoituksen. Pienemmät hankekokonaisuudet edellyttävät usein jonkin asteisen omarahoituksen.

Vuodelle 2027 järjestöavustukset (75 000 €) siirtyvät hallinnon talousarviosta strategisen ohjauksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikölle.

Vuoden 2027 aikana tapahtuvat mahdolliset henkilöstön sisäiset siirrot toimialueilta strategiseen ohjaukseen edellyttävät tarvittavien henkilöstökulujen ja käyttökustannusten siirtoa tarpeiden mukaisesti.

	KS 2026	Kum tot 1 - 09. 2026	Vuosiennuste 2026	**TA 2027**	TS 2028	TS 2029
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	0	4	6	0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	1 003	476	1 003	1 435	1 435	1 435
TOIMINTATUOTOT	**1 003**	**480**	**1 009**	**1 435**	**1 435**	**1 435**
HENKILÖSTÖKULUT	-2 113	-1 637	-2 126	-2 309	-2 333	-2 379
PALVELUJEN OSTOT	-478	-223	-503	-782	-811	-833
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-17	-11	-15	-9	-9	-9
AVUSTUKSET	0	0	0	-75	-78	-80
MUUT TOIMINTAKULUT	-68	-22	-73	-54	-56	-58
TOIMINTAKULUT	**-2 677**	**-1 893**	**-2 717**	**-3 229**	**-3 286**	**-3 359**
TOIMINTAKATE	**-1 674**	**-1 413**	**-1 708**	**-1 794**	**-1 851**	**-1 924**

Taulukko 9. Strategisen ohjauksen talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029.

3.3 Hallintopalvelut

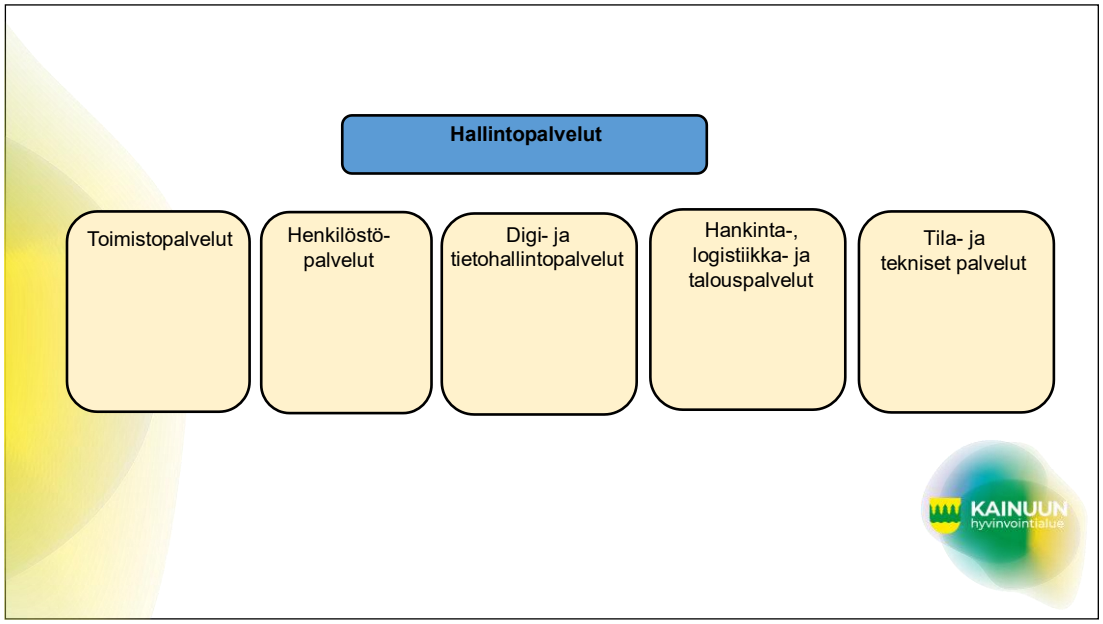
3.3.1 Toimialueen kuvaus

Hallintopalveluiden tehtävänä on muodostaa perusta sujuvalle ja tehokkaalle organisaation toiminnalle ja päätöksenteolle sekä mahdollistaa ydintoimintojen toteuttaminen.

Hallintopalvelut koostuvat viidestä palveluyksiköstä: toimistopalvelut, henkilöstöpalvelut, hankinta-, logistiikka- ja talouspalvelut, digi- ja tietohallintopalvelut, tila- ja tekniset palvelut.

Hallintopalveluiden kehittämisessä painotetaan erityisesti prosessien selkeyttämistä ja resurssien optimaalista käyttöä. Lisäksi pyritään vahvistamaan yhteistyötä eri yksiköiden välillä, jotta tukipalveluiden tuki organisaation ydintoiminnoille olisi mahdollisimman vaikuttavaa ja joustavaa.

Toimialuejohtajana toimii Timo Halonen.



Kuva 6. Hallintopalveluiden palveluyksiköt.

3.3.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelma

Hallintopalveluiden perustehtävässä onnistuminen edellyttää hallinnollisten prosessien ja uudistamista ja kehittämistä. Tavoitteena on myös varmistaa päätöksenteon selkeät toimintamallit, avoimuus ja vaikuttavuus. Hallintopalvelut ylläpitää talouden tilannekuvaa, analysoi kustannustehokkuutta ja vahvistaa organisaation kustannustietoisuutta ja talouden suunnitelmallisuutta.

Hallintopalveluiden tavoitteena on myös toteuttaa johdonmukaista ja selkeää henkilöstöpolitiikkaa sekä vahvistaa työnantajakuvaa ja henkilöstön työhyvinvointia. Lisäksi tavoitteena on tukea muita toimialueita digitaalisten palvelujen ja sähköisten prosessien kehittämisessä ja käyttöönotossa. Hallintopalvelut huolehtii hyvinvointialueen aktiivisesta ja kustannustehokkaasta toimitilapolitiikasta ja lukuisista muista tukipalveluista.

3.3.3 Yksiköiden toimintasuunnitelmat

Toimistopalvelut

Toimistopalveluiden palveluyksikkö tuottaa keskitetysti koko Kainuun hyvinvointialueen sihteeripalvelut osana moniammatillista työtä. Yksikön tavoitteena on yhtenäistää hyvinvointialueen toimintaprosesseja ja saada aikaan toimivampia käytänteitä. Tavoitteiden toimeenpano on aloitettu, mutta toimistopalvelujen henkilöstösopeutusten vuoksi tämä on haastavaa. Henkilöstösopeutuksissa hyödynnetään eläkepoistumaa.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalveluiden perustehtävänä on huolehtia työnantajan velvoitteista ja palvelussuhdeasioista, jotka sisältävät palkkahallinnon ja palvelussuhdeasiat, rekrytoinnin, työterveyspalveluiden järjestämisen sekä työhyvinvoinnin tukemisen. Näiden lisäksi henkilöstöpalvelut vastaavat työsuojelun ja työturvallisuuden, yhteistoiminta- ja neuvottelutehtävien ja osaamisen kehittämisen toiminnoista.

KAINUUN hyvinvointialue

Henkilöstöpalveluiden keskeiset tavoitteet vuonna 2027 liittyvät tasopalkan kehittämiseen ja esihenkilökoulutukseen. Lisäksi työkykyjohtamiseen panostetaan lisäämällä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa sekä esihenkilöiden koulutukseen työkykyasioissa.

Vuoden 2027 aikana otetaan käyttöön uudet henkilöstöjärjestelmät, joiden myötä työaikaseuranta ja työvuorosuunnittelu uudistuu.

Digi- ja tietohallintopalvelut

Digi- ja tietohallintopalvelut vastaavat Kainuun hyvinvointialueen ICT-palveluista ja tukevat Kainuun hyvinvointialueen palveluiden digitalisaatiota. Palveluihin kuuluvat ICT-infran kehittäminen ja ylläpito, käyttäjätuki, sotejärjestelmien tuki sekä digitaalisten palveluiden tuki.

Palvelut tuotetaan pääosin omalla henkilöstöllä ja yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Tavoitteena on ylläpitää ja kehittää organisaation tarvetta vastaavia ja vaikuttavia tukipalveluita, tietojärjestelmiä ja digitaalisia palveluita. Lisäksi panostetaan henkilöstön osaamiseen sekä tietoturvan ja kyberturvallisuuden jatkuvaan kehittämiseen.

Tietohallinnon strategisia tavoitteita vuodelle 2027 ovat ICT-kustannusten kasvun hillitseminen ja digitaalisten palveluiden vakiinnuttaminen toimintaan. Lisäksi arvioidaan tekoäly- ja automaatioratkaisujen hyödyllisyyttä ja kustannusvaikuttavuutta ja tuetaan mahdollisien ratkaisujen käyttöönottoa muutosohjelman ja digiohjelman tavoitteiden mukaisesti. Kainuun hyvinvointialueelle laaditaan tekoälypolitiikka, jolla ohjataan tekoälyn vastuullista, turvallista ja lainmukaista kehittämistä ja käyttöä. Tekoälypolitiikassa avataan tekoälynkäytön periaatteet, tietosuoja, tietoturva, yhdenvertaisuus, avoimuus ja päätöksenteon läpinäkyvyys.

Hankinta-, logistiikka- ja talouspalvelut

Hankintapalvelut tukee hyvinvointialueen talouden tasapainottamista ja palvelujen järjestämistä varmistamalla hankintojen suunnitelmallisen, kustannustehokkaan ja lainmukaisen toteuttamisen. Vuosina 2027–2029 kehittämisen painopisteinä ovat strateginen hankintasuunnittelu, sopimus- ja toimittajahallinta, hankintojen taloudellisen vaikuttavuuden seuranta sekä yhteishankintojen ja YTA-yhteistyön hyödyntäminen. Tavoitteena on vahvistaa hankintojen ennakoitavuutta, yhdenmukaisia toimintatapoja ja hankintojen kautta saavutettavia kustannushyötyjä.

Toimintasuunnitelman kolme strategista tavoitetta:

1. Suunnitelmallinen hankintatoiminta: vähintään 90 % hankintasuunnitelmaan sisältyvistä hankinnoista käynnistetään suunnitellussa aikataulussa.
2. Hankintojen taloudellinen vaikuttavuus: merkittävissä kilpailutuksissa arvioidaan ja dokumentoidaan hankinnan kustannusvaikutukset ja mahdollinen säästöpotentiaali.
3. Sopimus- ja toimittajahallinnan vahvistaminen: vähintään 95 % voimassa olevista hankintasopimuksista on asianmukaisesti sopimusrekisterissä ja keskeisten sopimusten seurantaa toteutetaan suunnitelmallisesti

Logistiikkapalvelut vastaa materiaalilogistiikasta, sisälähetti- ja hoitologistikkopalveluista, alueen kuljetuksista sekä ajoneuvoista (pl. hälytysajoneuvot). Lisäksi yksikön vastuulle kuuluu materiaalien osalta yhteydenpito sopimustoimittajiin, sopimusten valvominen ja reklamaatioiden käsittely. Materiaalilogistiikan osalta tavoitteina ovat mm. automatisoinnin lisääminen, tavarakierron nopeuttaminen, suoratoimituksien kasvattaminen, hukan vähentäminen, toimitusvarmuuden kasvattaminen sekä hoitohenkilökunnan työajan vapauttaminen.

Talouspalvelut tuottaa taloushallinnon palvelujen kokonaisuuden organisaation omana toimintana. Näihin kuuluvat talous- ja toimintasuunnittelu, kirjanpito, maksuliikenne, ostolaskujen käsittely sekä laskutus ja perintä. Tavoitteena on tukea organisaation johtamista ja päätöksentekoa sekä tuottaa talouden raportointi mahdollisim-

man laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Aluevaltuuston hyväksymä muutosohjelma edellyttää 10 % henkilöstövähennyksiä vuoden 2029 loppuun mennessä. Talouspalveluissa tämä tarkoittaa kahden henkilötyövuoden vähennystä. Vähennys tullaan toteuttamaan luonnollisen poistuman kautta.

Tila- ja tekniset palvelut

Tila- ja tekniset palvelut tuottaa kustannustehokkaita toimitila- ja lääkintälaitepalveluja hyvinvointialueelle.

Vuonna 2027 keskitytään Kainuun hyvinvointialueen omistamien kiinteistöjen kehittämiseen (energiatehokkuus), huoltoon ja ylläpitoon sekä käyttäjäpalvelujen tuottamiseen joustavasti ja kustannustehokkaasti. Tämän lisäksi edistetään käynnissä olevia energiatehokkuushankkeita, oman taseen rakennusinvestointihankkeita Kajaanissa sekä vuokratilahankkeita kunnissa.

Kiinteistötekniikka tuottaa myös tilahallinta- ja käyttäjäpalveluja omistettuihin ja vuokrattuihin tiloihin. Vuokratilojen tilatehokkuuden nostaminen on osa talouden tasapainottamista sekä jatkuvaa toiminnan kehittämistä. Tekniset palvelut osallistuvat myös palveluverkon uudistamiseen liittyviin investointi- ja vuokrahankkeisiin ja tuottavat tilatietoa johdon päätöksenteon tueksi.

Lääkintälaitehuolto varmistaa lääkintälaitteiden turvallisuuden ja toteuttaa huoltopalvelut kustannustehokkaasti.

3.3.4 Toimialueen talousarvio

	KS 2026	Kum tot 1 - 09. 2026	Vuosiennuste 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	698	415	698	635	635	635
MAKSUTUOTOT	50	38	54	54	54	54
TUET JA AVUSTUKSET	1 326	12	1 325	1 338	1 338	1 338
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 301	1 068	1 396	1 305	1 305	1 305
TOIMINTATUOTOT	**3 375**	**1 534**	**3 473**	**3 332**	**3 332**	**3 332**
HENKILÖSTÖKULUT	-23 474	-17 414	-23 222	-26 292	-26 555	-27 087
PALVELUJEN OSTOT	-14 760	-11 145	-15 018	-13 871	-14 390	-14 784
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 136	-2 343	-3 210	-3 017	-3 130	-3 216
MUUT TOIMINTAKULUT	-15 491	-12 063	-14 711	-15 377	-15 953	-16 389
TOIMINTAKULUT	**-56 862**	**-42 965**	**-56 161**	**-58 558**	**-60 028**	**-61 475**
TOIMINTAKATE	**-53 487**	**-41 431**	**-52 688**	**-55 226**	**-56 696**	**-58 142**

Taulukko 10. Hallintopalveluiden talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029.

Hallintopalveluiden talousarviotavoite oli koko hyvinvointialueen tapaan tiukka. Hallintopalveluja haastoivat erityisesti ostopalvelujen kustannusten nousu ja vuokrien tarkistukset. Talouspaineessa erityisesti toimistopalveluissa on tehty merkittävää henkilöstösopeutusta. Vuosien 2026 ja 2027 aikana toimistopalvelujen henkilöstö tulee vähenemään n 30 henkilöllä. Myös muissa palveluyksiköissä tullaan eläkepoistumaa hyödyntämään merkittävästi, jotta taloustavoite toteutuisi.

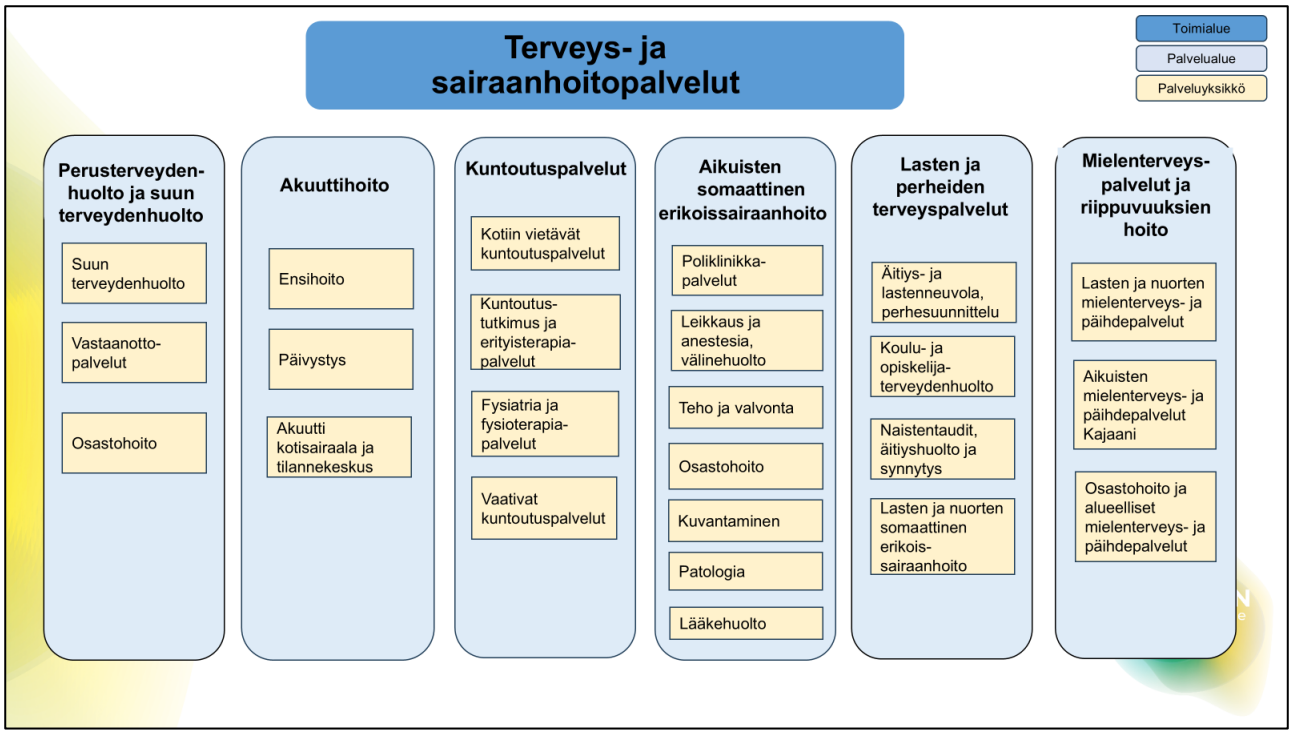
KAINUUN hyvinvointialue

3.4 Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

3.4.1 Toimialueen kuvaus

Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialue vastaa Kainuun väestön tarvitsemista lakisääteisistä terveydenhuollon ja sairaanhoidon palveluista. Toimialueeseen kuuluvat perusterveydenhuolto ja suun terveydenhuolto, akuuttihoito, kuntoutuspalvelut, aikuisten somaattinen erikoissairaanhoito, lasten ja perheiden terveyspalvelut sekä mielenterveys- ja riippuvuuksien hoidon palvelut.

Toimialuejohtajana toimii Ritva Kanervo.



Kuva 7. Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden palvelualueet ja -yksiköt

3.4.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat

Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen tavoitteena on turvata kainuulaisille oikea-aikaiset, laadukkaat, turvalliset ja vaikuttavat terveyspalvelut taloudellisesti kestävällä tavalla. Vuoden 2027 toimintaa ohjaavat hyvinvointialueen strategia ja muutosohjelma. Palvelurakennetta ja toimintamalleja uudistetaan siten, että asiakas saa tarpeensa mukaisen hoidon oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa ja käytettävissä olevat resurssit kohdennetaan palvelutarpeen mukaisesti.

Vuonna 2027 tiivistetään perusterveydenhuollon, akuuttihoidon, erikoissairaanhoidon, kuntoutuksen ja kotiin vietävien palvelujen yhteensovittamista. Hoidon jatkuvuutta parannetaan omalääkäri- ja omahoitajamallilla sekä yhtenäisillä hoito- ja palveluketjuilla. Palvelujen painopistettä siirretään ennaltaehkäisyyn, varhaiseen tukeen sekä perus-, avo- ja kotiin vietäviin palveluihin. Palveluympäristöä ja vuodeosastohoidon rakennetta uudistetaan palvelutarpeen mukaisesti, ja osastohoidon rinnalla kehitetään kotisairaala-, kotihoito- ja kuntoutuspalveluja. Digitaalisten palvelujen, etäasioinnin ja teknologian käyttöä lisätään tarkoituksenmukaisissa palveluissa.

KAINUUN hyvinvointialue

Toiminnan tuottavuutta ja talouden hallintaa parannetaan uudistamalla toimintaprosesseja ja työnjakoa, kohdentamalla henkilöstö- ja tilaresursseja palvelutarpeen mukaisesti sekä vähentämällä vuokrahenkilöstön ja ostopalvelujen käyttöä ja lisäämällä omaa palvelutuotantoa. Henkilöstön osaamisesta, työhyvinvoinnista ja saatavuudesta huolehditaan muutosten toteuttamisessa. Investointeja kohdennetaan toimintavarmuutta ja kustannusvaikuttavuutta parantaviin ratkaisuihin. Muutosten toteutumista ja vaikutuksia seurataan palvelujen saatavuuden, laadun, vaikuttavuuden, henkilöstön ja talouden näkökulmista.

3.4.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat

Perusterveydenhuolto ja suun terveydenhuolto

Palvelualue tuottaa lakisääteiset hoitotakuun alaiset perusterveydenhuollon vastaanottopalvelut ja suun terveydenhuollon palvelut sekä perusterveydenhuoltotasoista akuuttiosastohoitoa tarvitsevien potilaiden palvelut ja terveydenhuoltolain alaiset arviointi- ja kuntoutusosastopalvelut. Suun terveydenhuollon yksikön alaisuudessa toimii myös erikoissairaanhoidon suu- ja leukasairauksien poliklinikka.

Vastaanottopalveluiden ja suun terveydenhuollon tavoitteena on väestön terveyden ja toimintakyvyn edistäminen ja ylläpito sekä sairauksien hoito oikea-aikaisesti. Osastohoidossa tavoitteena on tarjota hoitoa oikeaan aikaan oikeassa paikassa, mikä edellyttää saumatonta hoitoketjua eri toimi- ja palvelualueiden välillä ja resurssien oikeaa painotusta.

Säästöjä haetaan muun muassa vähentämällä vuokralääkäreiden käyttöä, suunnittelemalla hankintoja vain harkiten ja keventämällä osastorakennetta. Hoitoon pääsyä parannetaan uusilla toimintamalleilla ja osastohoitojaksoja lyhennetään toiminnan tehostamisella. Kuhmon arviointi- ja kuntoutusyksikkö siirtyy ikääntyneiden palveluista terveys- ja sairaanhoitopalveluihin ja muuttuu terveydenhuoltolain alaiseksi arviointi- ja kuntoutusosastoksi.

Vastaanotoilla jokaisella kainuulaisella on omalääkäri ja omahoitaja, ja tämän avulla turvataan hoidon jatkuvuus. Muissa kunnissa nimeäminen on tehty jo aikaisemmin ja nyt nimeäminen tapahtuu myös puolankalaisten osalta osana Hoidon jatkuvuuden turvaajat – omalääkäri ja omahoitaja (H2O 2.0) jatkohanketta. Fyysisten tapaamisten rinnalla hyödynnetään ja kehitetään digitaalisia ratkaisuja. Sairauksien hoidon lisäksi toteutetaan asiakkaiden elintapaohjausta, jolla tavoitellaan terveyden edistämistä ja sairauksien ennaltaehkäisyä sekä kainuulaisten osallisuuden ja omien voimavarojen vahvistamista.

Kainuun keskussairaalassa toimii koko maakuntaa palveleva akuutti perusterveydenhuoltotasoinen osastohoito sekä moniammatillinen akuuttigeriatrian osasto. Kuhmossa, Sotkamossa ja Suomussalmella ovat arviointi- ja kuntoutusosastot, joissa pääpaino on kuntoutumisessa, toimintakyvyssä sekä kotiutumisen arvioinnissa. Kaikkien Kainuun hyvinvointialueen osastopaikkojen keskinäisiä painopisteitä arvioidaan ja tulosten perusteella laaditaan tarvittavat jatkosuunnitelmat.

Suun terveydenhuollon peruspalvelut tuotetaan hammashoitoloissa kunkin toimipisteen kokoon sopivia toimintamalleja hyödyntäen. Erikoissairaanhoito järjestetään suu- ja leukasairauksien poliklinikalla Kainuun keskussairaalassa. Suupolin merkitys mm. korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikan ja koko Kainuun yleishammaslääkärien konsultoitavana osaamisyksikkönä on merkittävä. Sotkamon 12-huoneisessa hammashoitolassa toimii joustava klinikka, jossa yhteiskirjan avulla voidaan suhteuttaa käynnin kesto potilaan hoidon tarpeeseen ja parantaa hoitojen läpimenoaikoja. Resurssia kohdennetaan sinne, missä hoitoon pääsy vaatii lisäpanostusta. Kainuussa käytetään väkilukuun nähden maan eniten julkista suun terveydenhuoltoa. Asukaskohtaiset kustannukset ovat muuta maata korkeampia, mutta käyntimääriin suhteutettuina maan keskitasoa.

Akuuttihoito

Alkuvuosi 2027 tulee olemaan siirtymäaikaa kesäkuun alkuun, jolloin akuutti- ja sairaanhoitopalvelut muodostavat yhtenäisen palvelukokonaisuuden. Edelleen akuuttihoidon tehtävänä on turvata asiakkaille oikea-aikaiset,

laadukkaat, turvalliset ja vaikuttavat palvelut sekä sujuvat hoito- ja palveluketjut. Vuonna 2027 toiminnan kehittämisessä painotetaan palvelujen yhteensovittamista siten, että asiakas ohjautuu tarpeensa mukaiseen palveluun oikeaan aikaan ja mahdollisuuksien mukaan hoito toteutetaan asiakkaan omassa toimintaympäristössä.

Palvelukokonaisuudessa vahvistetaan akuuttien palvelujen, erikoissairaanhoidon, sairaalahoidon ja kotiin vietävien palvelujen välistä integraatiota ja yhteistyötä. Tavoitteena on vähentää palvelujen päällekkäisyyttä, tarpeetonta päivystys- ja sairaalahoitoa sekä parantaa hoidon jatkuvuutta ja sairaalakapasiteetin tarkoituksenmukaista käyttöä.

Tilannekeskuksen toimintaa, puhelimitse tapahtuvaa hoidontarpeen arviointia sekä digitaalisia palvelukanavia kehitetään edelleen. Tavoitteena on tunnistaa asiakkaan palvelutarve mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja ohjata asiakas suoraan tarkoituksenmukaisimpaan palveluun. Digitaalisten palvelujen kehittämisellä vahvistetaan asiakkaan osallisuutta omaan hoitoonsa sekä tuetaan ammattilaisten päätöksentekoa ja palveluohjausta. Samalla vahvistetaan henkilöstön digitaalista osaamista ja asiakkaiden digitaaliseen asiointiin liittyvää ohjausosaamista.

Päivystyksen toimintaa kehitetään osana koko akuutti- ja sairaanhoitopalvelujen palveluketjua. Tavoitteena on vähentää epätarkoituksenmukaista päivystyksen käyttöä, nopeuttaa tarkoituksenmukaiseen jatkohoitoon siirtymistä sekä mahdollistaa sairaalakapasiteetin kohdentuminen sitä tarvitseville potilaille. Erityistä huomiota tulee edellyttämään potilaiden jatkohoitoon pääsy ja siirtyminen, yhteistä tilannekuvaa osastopaikkojen osalta tarvitaan tehostetusti. Lastenosaston ja yleislääketieteen poliklinikan kanssa yhteistyötä vahvistetaan edelleen.

Ensihoitopalvelua tuotetaan monituottajamallilla. Toiminnan tehtävämääriä, kustannuksia, laatua ja vaikuttavuutta seurataan omavalvonnalla ja palvelua kehitetään osana akuutti- ja sairaanhoitopalvelujen kokonaisuutta. Ensihoidon palvelutasopäätöksen toteumaa ja tuotantotapaa arvioidaan suhteessa väestön palvelutarpeeseen, toimintaympäristön muutoksiin ja palvelujen saatavuuteen. Kotiin vietävien palvelujen merkitys ja pelastustoimen yhteistyö huomioidaan ensihoidon palvelurakenteen kehittämisessä.

Sosiaalipäivystys päivystyksen yhteydessä voi auttaa tunnistamaan paljon tai toistuvasti päivystyksellisiä palveluja tarvitsevien asiakkaiden tunnistamista sekä heidän palvelujensa yhteensovittamista. Tavoitteena on löytää asiakkaalle päivystyskäyntien sijaan mahdollisuuksien mukaan pysyvämpi ja tarkoituksenmukaisempi palveluratkaisu.

Uuden akuutti- ja sairaalapalvelukokonaisuuden johtamisessa vahvistetaan yhteistä henkilöstö-, toiminta- ja talousjohtamista. Henkilöstöresursseja kohdennetaan palvelutarpeen mukaisesti ja osaamisen tarkoituksenmukaista käyttöä yli aiempien palvelurajojen vahvistetaan. Henkilöstön kustannustietoisuutta ja talouden seurantaa lisätään. Samanaikaisesti tuetaan henkilöstön osaamista, työhyvinvointia, pysyvyyttä ja osallisuutta sekä osallistavaa johtamista. Toiminnan muutosten vaikutuksia arvioidaan sekä laadun, vaikuttavuuden, henkilöstön että talouden näkökulmasta.

Vuoden 2027 tärkein tavoite on yksi palvelukokonaisuus, yksi potilaan hoitoketju: oikea hoito, oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa. Akuutti- ja sairaanhoitopalvelujen uudessa rakenteessa on erityisesti kolme strategista tavoitekokonaisuutta: Sujuva hoitoketju ja tarkoituksenmukainen palvelu, sairaalasta kotiin ja kotiin vietävät palvelut, vaikuttava ja taloudellisesti kestävä palvelurakenne. Tavoitteena on myös kehittää toiminnallista integraatiota, jossa kehitetään vaiheittain yhteinen Pela–Sote-tilannekeskus, joka tukee 24/7 operatiivista johtamista, valmiutta ja koko alueen yhteistä tilannekuvaa.

Kuntoutuspalvelut

Kuntoutuksen palvelualueen tavoitteena on tuottaa riittävät lakisääteiset palvelut Kainuun asukkaille. Palvelut pyritään tuottamaan hoitotakuun piirissä, joka edellyttää sekä riittäviä resursseja että toiminnallisia muutoksia.

KAINUUN hyvinvointialue

Kuntoutuspalveluiden kysyntä kasvaa väestön ikääntymisestä ja palvelurakenteen muutoksista johtuen. Toiminnassa vahvistetaan kotiin vietäviä palveluja, etäkuntoutusta ja digitalisaatiota. Myös asiakkaiden itsehoidon tukemiseen panostetaan.

Kuntoutuspalveluiden talousarvio vuodelle 2027 on selkeästi aiempaa vuotta pienempi, kun huomioidaan palvelualueen muutokset 1.1.2027 alkaen. Ikäihmisten palveluista hoitokotien kuntohoitajat ja fysioterapeutit siirtyvät osaksi alueellisia kotikuntoutustiimejä ja tuottavat hoitokotien fysioterapiapalvelut sen kautta. Lisäksi leikkausanestesian yksiköstä kipupoliklinikka siirtyy osaksi fysiatrian poliklinikkaa ja tämä palvelu tuotetaan jatkossa omana toimintana. Toiminnan ja henkilöstön siirtojen kustannusvaikutus on kuntoutuspalveluissa reilu 500 000 €.

Palvelualueen muutokset 1.1.2027 alkaen:

- Hoitokotien kuntohoitajat ja fysioterapeutit siirtyvät osaksi alueellisia kotikuntoutustiimejä
- Kipupoliklinikan toiminta siirtyy osaksi fysiatrian poliklinikkaa ja palvelu tuotetaan jatkossa omana toimintana.

Palvelualueen muutokset 1.6.2027 alkaen:

- Palvelualue muuttuu palveluyksiköksi osana perusterveyden- ja suunterveyshuoltoa palvelualuetta
- Esihenkilörakenne uudistuu
- Sosiaaliterveystyö siirtyy sosiaalipalveluiden yhteyteen
- Kehitysvammapsykiatrinen osasto ja kehitysvammapoliklinikka (pois lukien erityistyöntekijät) siirtyvät mielenterveyspalveluiden osastopalvelukokonaisuuteen
- Vaativan kuntoutuksen osasto siirtyy sairaalan osastopalveluiden kokonaisuuteen
- Palveluyksikön henkilöstömäärä palautuu 2025 tasolle 130 htv

Kustannusten kasvun hillitsemiseksi palvelualueella on käynnissä useita toimenpiteitä, kuten hoitotarvikkeiden myöntämisperusteiden, työohjeiden ja prosessien päivitykset, toiminnan tehostaminen sekä apuvälineiden huoltoprosessien ja kierrätyksen tehostaminen. Ostopalvelujen osuus on minimaalinen johtuen vuosien mittaan tehdystä aktiivisesta rekrytoinnista ja ostojen kotiuttamisesta omaksi toiminnaksi. Kuntoutuspalveluihin on varattu vuodelle 2027 163 000 € vähemmän euroja kuin vuoden 2026 talousarvioon, kun on huomioitu siirtyvät kustannukset muista yksiköistä. Aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden sekä palkankorotukset saattavat aiheuttaa talousarvion toteutumisessa haasteita. Muutamien tehtäviä tullaan jättämään täyttämättä ja palvelut järjestellään niiltä osin uudelleen. Lisäksi esihenkilörakenteeseen on tulossa muutoksia, joiden kustannusvaikutusta ei voida vielä arvioida.

Aikuisten somaattinen erikoissairaanhoito

Aikuisten somaattinen erikoissairaanhoito toimii vuonna 2027 kesäkuun alusta alkaen nimellä akuuttihoito- ja sairaalapalvelut. Toimintaan yhdistyy nykyinen akuuttihoidon palvelualue. Tavoitteena on tuottaa taloudelliset ja oikea-aikaiset erikoissairaanhoidon ja akuuttihoidon palvelut asiakkaille.

Osastohoidon palveluita mukautetaan alueen väestön palvelutarpeisiin hyvinvointialueen talousraamin mukaisesti. Toiminnan ja kustannusten hallinta edellyttävät tarkasti mitoitettua ja oikein erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välille resursoitua potilas- ja henkilöstömäärää.

Tavoitteena on tarjota potilaille hoitoa oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa, mikä vaatii saumatonta hoitoketjua eri toimialueiden välillä ja resurssien oikeaa painotusta. Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastopaikkojen lukumäärän muutosten suunnittelu jatkuu osana hyvinvointialuekokonaisuutta. Potilaiden siirtoa hoitopaikkojen välillä on nopeutettu Uoma-ohjelman ja toimintamallien kehittämisen avulla. Teho-valvonta -osasto jatkaa toimintaa 10-paikkaisena pilottijakson kokemusten perusteella. Henkilöstöresurssia kohdennetaan paikkamäärän mukaisesti.

Leikkaus- ja anestesiayksikössä kehitetään erityisesti virka-aikaista leikkaustoimintaa. Leikkaustoiminnassa tehtyjen kehittämistoimenpiteiden avulla pystyttäneen pääsääntöisesti hoitamaan potilaan hoitotakuun rajoissa.

KAINUUN hyvinvointialue

Ostopalvelua käytetään tarvittaessa viimeisenä keinona. Kirurgisia prosesseja edelleen kehittämällä pystytään vaikuttamaan myös osastohoidon paikkojen riittävyyteen.

Poliklinikkapalveluissa pyritään täyttämään hoitotakuun tiukat tavoitteet. Asiakaspalveluiden ostoja yliopistosairaaloilta arvioidaan ja niiden vähentämiseksi tehostetaan omia palveluja. Toimintamalleja kehittämällä tähdätään oikein kohdentuviin palveluihin ja taloudellisuuteen.

Erikoissairaanhoidon poliklinikkapalveluissa hyödynnetään laatustandardin mukaisia käytäntöjä. Työnjakoa kehitetään niin, että hoitajat voivat ottaa vastuulleen osan tehtävistä, jolloin lääkäreiden työaikaa vapautuu vaativampiin toimenpiteisiin. Digipalveluiden käyttöä on laajennettu, kuten oirekyselyjä ja etäseurantoja. Suomi.fi-viestit-palvelun käyttöönotto nopeuttaa viestimistä asiakkaille. Virka-aikaista toimintaa edelleen kehitetään hoitoon pääsyn turvaamiseksi. Diagnoosien kirjaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Patologian laboratorio tuottaa jatkossakin valtaosan palveluistaan omana työnä. Yhteistyö kliinisten erikoisalojen kanssa on myös mahdollistanut eräiden leikkaushoitojen kotiuttamisen omaksi työksi. Erikoistutkimuspyyntöjen määrä on kasvanut, mikä näkyy nousuna palveluiden ostoissa. Laboratorion vanheneva laitekanta edellyttää tulevina vuosina laitehankintoja.

Kuvantamisen yksikössä tähdätään ostopalveluiden vähentämiseen, tämä edellyttää radiologirekrytoinnin onnistumista. Uusi magneettikuvauslaite tehostaa jatkossa toimintaa. Kuvantamistutkimusten jononseurannan avulla kohdennetaan hoitajaresursseja tarpeen mukaan eri modaliteeteissa.

Lääkehuolto on kiinteä osa potilaan moniammatillista hoitoketjua. Sairaala-apteekin koneiden ja laitteiden sekä rakenteiden uusiminen ja huolto edellyttää jatkuvaa vuosittaista taloudellista panostamista.

Lasten ja perheiden terveyspalvelut

Palvelualeen tavoitteelliset painopisteet nousevat hyvinvointialueen strategiasta: asukasta varten, palvelut kuntoon, henkilöstön kanssa. Palvelualueen tavoitteet ovat tyytyväiset asiakkaat, sujuvat palvelut ja oikea-aikainen hoito sekä hyvinvoiva henkilöstö. Tyytyväiset asiakkaat tavoitetaan tarjoamalla laadukkaat ja oikea-aikaiset palvelut/hoidot, tukemalla asiakkaiden/potilaiden omatoimisuutta, tuottamalla terveyshyötyä ennaltaehkäisevällä työllä, säilyttämällä synnytystoiminta sekä vakiinnuttamalla lasten päivystystoiminta. Sujuvat palvelut ja oikea-aikainen hoito saavutetaan hyödyntämällä digitaalisuutta, käyttämällä yliopistosairaalahoitoa hoidon porrastuksen mukaisesti, tekemällä yhteistyötä erikoissairaanhoidossa eri yksiköiden kanssa ulottuen perusterveydenhuoltoon sekä palvelu- ja toimialueiden välille. Hyvinvoiva henkilöstö varmistetaan tukemalla henkilöstön työkykyä, vähentämällä sairauspoissaoloja ja kehittämällä laatutyötä. Perehdyttämisellä ja koulutuksilla ylläpidetään ammattitaitoinen henkilöstö. Erikoistuvia lääkäreitä koulutetaan omiksi erikoislääkäreiksi sekä Yleis- ja YEK-lääkäreiden kouluttamisella vahvistetaan perusterveydenhuollon osaamista, mikä vähentää lähetteitä erikoissairaanhoidon puolelle.

Yliopistosairaalahoitoon hoidon porrastuksen mukaisesti ohjatut potilaat pyritään saamaan mahdollisimman nopeasti takaisin keskussairaalaan, kun yliopistosairaalatasoista hoitoa ei enää tarvitse. Tämä hyödyttää sekä potilaita että yliopistosairaaloiden kuormittuneita resursseja. Palvelualueen synnytystoiminnalla on hyvä maine, joka ulottuu myös maakunnan rajojen ulkopuolelle. Lähialueilta saapuvat synnyttäjät tukevat paitsi yhteistoiminta-alueiden välistä yhteistyötä, myös harvaan asutun alueen palvelujen järjestämiskykyä. Lasten päivystystoiminnalla varmistetaan laadukas lasten päivystys sekä tehostetaan toimintaa, kun kohdennetaan osaavaa resurssia sinne missä tarvetta on. Lasten päivystystoiminnalla on myös odotettavissa tuottoja ulkopaikkakuntalaisten hakeutuessa hoitoon Kainuuseen.

Painotamme ennaltaehkäisevään työhön neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, mikä tuottaa lapsille, nuorille ja perheille terveyshyötyä nyt ja tulevaisuudessa. Palvelurakennetta on tarkoitus edelleen keventää erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon, muun muassa lasten ja nuorten ADHD-hoitopolun ja diagnostiikan osalta. Lisäksi yhteistyötä tehdään lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyössä, jossa toimintoja katsotaan kokonaisuudessa yli palvelu- ja toimialuerajojen. Osallistumme tuleviin hankkeisiin, jossa kehitetään laajoja kokonaisuuksia niin palveluihin kuin ennaltaehkäisevään työhön liittyen. Palvelualueen toimintojen kehittämisestä hyödynnämme digitaalisia menetelmiä ja lisäämme asiakkaiden suuntaan sähköistä asiointia.

KAINUUN hyvinvointialue

Mielenterveyspalvelut ja riippuvuuksien hoito

Mielenterveyspalveluiden ja riippuvuuksien hoidon palvelualue keskittyy vaikeiden mielenterveyshäiriöiden ja riippuvuusongelmien hoitoon sekä niiden ennaltaehkäisyyn. Toiminnassa painotetaan avohoitomallia, joka tukee potilaiden kotona asumista ja arjen hallintaa. Hoito toteutetaan yksilöllisesti ja tarpeisiin perustuen moniammatillisen tiimityön ja toipumisorientaation mukaisin periaattein.

Alkuvuosi 2027 on yksikössä siirtymäaika, jolloin mielenterveys- ja riippuvuuksien palvelualue ja lasten ja perheiden palvelualue muodostavat yhtenäisen uuden kokonaisuuden. Uuden palvelualueen tehtävinä on turvata kainuulaisille oikeaan aikaan laadukkaat, turvalliset ja vaikuttavat palvelut sekä sujuvat hoito- ja palveluketjut.

Osana palvelurakenteen keventämistä ja painopisteen siirtoa peruspalveluihin kehitetään matalamman kynnyksen palveluita. Tavoitteen saavuttamiseksi vahvistetaan perusterveydenhuollon psykiatrisen hoidon toimintaa varmistamalla psykiatrin säännöllistä konsultaatiota. Malli tukee tk-lääkäreitä, vahvistaa perustason osaamista ja parantaa hoitoa yhteistyössä mielenterveys- ja päihdeyksikön kanssa. Näin voidaan myös vähentää psykiatrille ohjautuvia potilaita ja säilyttää hoitovastuu perusterveydenhuollon lääkärillä. Toiminnalla on myös merkittävä taloudellinen vaikutus ostolääkäripalvelun vähentämisen näkökulmasta.

Terapiat etulinjaan -toimintamallia jatketaan lievien ja keskivaikeiden häiriöiden hoitamiseksi ajoissa ja selkeämmin rajatulla hoitojaksolla. Edistetään perustason mielenterveystyön nuorten palveluita ja aloitetaan kuvaamaan lasten perustason mielenterveystyön toimintaa. Aikuisten osastohoidossa jatketaan osastohoidon kehittämistyötä ja käypähoitosuositusten mukaista hoitoa.

Avohoitoa kehitetään hoitotakuussa pysymiseksi, tasalaatuiseksi ja kustannustehokkaammaksi, mm. hoidon tarpeen arviointi toiminnan keskittämisellä ja ryhmämuotoisia hoitomenetelmien osalta. Osastohoitoa ja avohoitoa yhdistetään tarjoamalla potilaille erilaisia tukimuotoja hoitojaksojen lyhentämiseksi, mm uusilla ryhmämuotoisilla toiminnoilla ja etäpalvelujen avulla. Kajaaniin valmistuu uudisrakennus, se tarjoaa asumispalveluille ja avokuntoutukselle uudet ja yhdistetyt tilaratkaisut, joka tuo synergiaetuja.

Psykiatripalveluiden järjestäminen Kainuussa tulee edellyttämään ulkopuolisen vuokralääkärityövoiman käyttöä, vaikka virkalääkäritilanne on parantunut. Edelleen kehitetään tahdosta riippumattoman hoidon toteutusta. Keväästä 2026 lähtien tahdosta riippumattoman hoidon M1-vaiheen hoitoa on toteutettu arkipäivinä Kajaanissa. Arvioidaan toiminnan toimivuutta ja tehdään tarpeen mukaisia kehittämistoimia. Jatketaan sähköhoidon (ECT) hoidon osalta toiminnan kehittämistä ja osallistutaan tasavirtastimulaatio (tDCS) hoidon pilotointiin. Hoito soveltuu erityisesti lievän ja keskivaikean masennuksen hoitoon. Lisäksi hyvinvointialueen ulkopuolella hoidettavia potilaita kotiutetaan Kainuuseen mahdollisuuksien mukaan.

KAINUUN hyvinvointialue

3.4.4 Toimialueen talousarvio

	KS 2026	Kum tot 1 - 09. 2026	Vuosiennuste 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	10 017	7 227	10 021	10 023	10 018	10 018
MAKSUTUOTOT	13 851	10 212	13 853	15 525	15 701	15 701
TUET JA AVUSTUKSET	2 010	1 674	2 100	2 200	2 200	2 200
MUUT TOIMINTATUOTOT	99	54	78	55	55	55
TOIMINTATUOTOT	**25 978**	**19 166**	**26 052**	**27 803**	**27 974**	**27 974**
HENKILÖSTÖKULUT	-130 401	-97 565	-132 100	-138 240	-139 623	-142 415
PALVELUJEN OSTOT	-63 602	-50 377	-70 073	-64 614	-67 032	-68 864
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-22 163	-17 081	-22 300	-22 843	-23 697	-24 345
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 990	-1 561	-2 000	-2 119	-2 199	-2 259
TOIMINTAKULUT	**-218 156**	**-166 583**	**-226 473**	**-227 817**	**-232 551**	**-237 884**
TOIMINTAKATE	**-192 178**	**-147 417**	**-200 421**	**-200 014**	**-204 577**	**-209 910**

Taulukko 11. Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029.

Talousarvion toteutumiseen vaikuttavat yleisen kustannustason nousu, henkilöstön saatavuus ja palkkakehitys sekä palvelujen kysyntä. Talouden tasapainottamista tuetaan muutosohjelman mukaisesti uudistamalla palveluympäristöä ja vuodeosastorakennetta, siirtämällä palvelujen painopistettä avo- ja kotiin vietäviin palveluihin sekä kohdentamalla henkilöstö- ja tilaresursseja palvelutarpeen mukaisesti.
Kustannusten hallintaa edistetään uudistamalla toimintaprosesseja ja työnjakoa, vähentämällä vuokrahenkilöstön ja ostopalvelujen käyttöä sekä lisäämällä omaa palvelutuotantoa silloin, kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Tilankäyttöä tehostetaan ja digitaalisia sekä etäpalveluja lisätään. Investoinnit kohdennetaan toimintavarmuutta, tuottavuutta ja kustannusvaikuttavuutta parantaviin ratkaisuihin.

3.5 Pelastuspalvelut

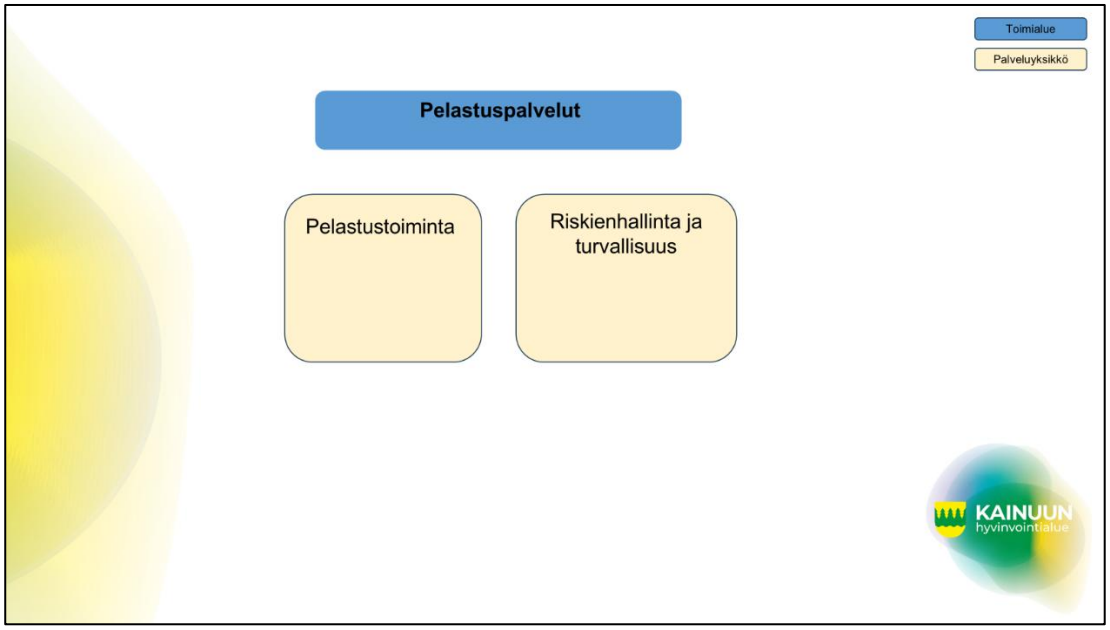
3.5.1 Toimialueen kuvaus

Pelastuspalvelut vastaavat Kainuun alueella pelastuslain mukaisista onnettomuuksien ehkäisyn, pelastustoiminnan ja väestönsuojelun palveluista. Lisäksi pelastuslaitos vastaa hyvinvointialueen organisaatioturvallisuuden järjestämisestä hyvinvointialuejohtajan kokonaisvastuulla.

Pelastuspalvelujen toimialue muodostuu kahdesta palveluyksiköstä: pelastustoiminnasta sekä onnettomuuksien ehkäisyn, riskienhallinnan ja turvallisuuden palveluista. Pelastustoiminnan palvelut jakautuu eteläiseen ja pohjoiseen palvelupisteeseen. Eteläinen palvelupiste vastaa Kajaanin toiminnoista ja pohjoinen muiden kuntien palveluista. Onnettomuuksien ehkäisyn, riskienhallinnan ja turvallisuuden henkilöstö työskentelee koko Kainuun maakunnan alueella. Työ painottuu pelastustoimen lakisääteisiin tehtäviin, ja sen lisäksi osa henkilöstöstä vastaa hyvinvointialueen kokonaisturvallisuuden tehtävistä.

Kainuun pelastuslaitoksen nykyinen rahoitustaso ja henkilöstö saatavuus asettavat haasteita palvelujen kehittämiselle siten, että ne vastaavat kaikilta osin lakisääteisiä vaatimuksia.

Toimialuejohtajana toimii Juha Saario.



Kuva 8. Pelastuspalveluiden palveluyksiköt.

3.5.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat

Toimialueen tavoitteina ovat pelastustoimen palvelutasopäätöksen toteuttaminen, väestönsuojelun ja hyvinvointialueen kokonaisturvallisuuden palveluiden kehittäminen sekä sopimushenkilöstön resurssien vahvistaminen yhteistyössä esimerkiksi sopimuspalokuntien kanssa. Lisäksi toimialue kehittää yhteistyötä muiden toimialueiden kanssa, hyvinvointialueen toiminnan tehokkuuden parantamiseksi.

Tavoitteiden saavuttamisessa pyritään määrätietoiseen, johdonmukaiseen ja tehokkaaseen etenemiseen, jotta palvelut vastaavat alueen tarpeisiin ja tukevat kainuulaisten turvallisuutta parhaalla mahdollisella tavalla.

Pelastuslaitos toteuttaa lakisääteiset palvelut palvelutasopäätöksen mukaisesti, pyrkien kustannustehokkaaseen ja laadukkaaseen palveluun.

3.5.3 Yksiköiden toimintasuunnitelmat

Pelastustoiminta kattaa kiireelliset pelastustehtävät, kuten liikenneonnettomuudet ja tulipalot, sekä kiireettömät tehtävät, jotka ovat yleensä tarkastus-, varmistus- ja virka-aputehtäviä. Toiminnan perustana on varautuminen erilaisiin uhkiin. Pelastustoiminnan yksiköt tukevat ensihoitoa ensivasteyksikköinä sekä tilanteen ja käytettävissä olevien voimavarojen mukaan hyvinvointialueen muita palveluja.

Kainuun yhdeksästä paloasemasta viidellä on päätoiminen henkilöstö välittömässä lähtövalmiudessa. Neljän muun aseman toiminta perustuu sopimushenkilöstön hälytysvalmiuteen. Henkilöstö toimii tarvittaessa koko Kainuun alueella, ja kaikille tehtäville hälytetään aina lähin päätoiminen henkilöstö. Tehtävän edellyttämät voimavarat kootaan alueen paloasemilta sekä tarvittaessa yhteistyösopimusten mukaisesti muilta pelastuslaitoksilta ja yhteistyökumppaneilta. Päätoiminen henkilöstö vastaa myös mm. pelastuskaluston hankinnasta ja huollosta sekä paloasemakiinteistöihin liittyvistä tehtävistä.

hyvinvointialueella pelastuslaitos tekee yhteistyötä ensihoidon ja kotihoidon kanssa muun muassa ensivaste- ja nostoaputehtävissä. Lisäksi ensihoitoyksiköiden henkilöstöä on koulutettu toimimaan pelastustoiminnan tehtävissä. Harvaan asutuilla alueilla pelastustoimintaan varustettuja ensihoitoyksiköitä voidaan hyödyntää vastesuunnittelun mukaisesti, kun se on tehtävän ja kokonaistilanteen kannalta tarkoituksenmukaista.

Pelastuspalveluissa tehdään tiivistä yhteistyötä yhteistyöalueen pelastuslaitosten kanssa. Kansainvälistä toimintaa toteutetaan Arctic Rescue Team -joukkueen kautta. Joukkueen jäsenistä muodostettu HCP-moduuli (High Capacity Pumping) kuuluu Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismiin ja on sertifioitu sen vaatimusten mukaisesti. Kansainväliset hankkeet tukevat henkilöstön osaamisen, kaluston ja johtamisvalmiuksien kehittämistä muun muassa laajoihin maastopaloihin varautumisessa sekä mahdollistavat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämisen.

Pelastuslaitoksen johtokeskus ylläpitää turvallisuustilannekuvaa ja välittää sitä tarkoituksenmukaisessa laajuudessa hyvinvointialueelle, alueen kunnille ja tarvittaessa yhteistoiminta-alueen toimijoille.

Onnettomuuksien ehkäisy, riskienhallinta- ja turvallisuuspalvelut

Onnettomuuksien ehkäisyn tavoitteena on vähentää onnettomuuksia ja lieventää niiden seurauksia. Keskeisiä keinoja ovat valvontatehtävät, turvallisuusviestintä sekä ohjaus ja neuvonta, jota toteutetaan koko Kainuun alueella. Turvallisuustoiminnoilla vahvistetaan samalla hyvinvointialueen kokonaisturvallisuutta.

Väestönsuojelun tavoitteena on suojata ihmisiä ja omaisuutta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Suojelu perustuu ennakointiin, suunnitteluun ja viranomaisten väliseen yhteistyöhön. Samalla vahvistetaan Kainuun asukkaiden kriisinkestävyyttä osana kokonaisturvallisuuden toimintamallia.

Pelastustoimi varautuu suunnitelmallisesti normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusolojen uhkiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Väestöä suojataan tarpeen mukaan varoitusjärjestelmillä, väestön siirroilla, suojaväistöillä ja väestönsuojilla. Jatkuva uhkien arviointi pitää varautumisen ajan tasalla, ja suunnitelmia sovitetaan yhteen valtakunnallisessa yhteistyössä.

Riskienhallinta- ja turvallisuuspalvelut toteutetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti lakisääteiset velvoitteet täyttäen sekä alueen että organisaation turvallisuutta parantaen. Väestönsuojelun palvelut tuotetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa laadukkaasti ja kustannustehokkaasti koko Kainuun alueella.

Riskienhallinta- ja turvallisuuspalveluissa tehdään aktiivista yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti.

3.5.4 Toimialueen talousarvio

	KS 2026	Kum tot 1 - 09. 2026	Vuosiennuste 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	75	46	32	64	64	64
MAKSUTUOTOT	130	98	142	130	130	130
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	28	45	35	35	35
TOIMINTATUOTOT	**205**	**173**	**219**	**229**	**229**	**229**
HENKILÖSTÖKULUT	-7 812	-5 689	-7 812	-7 645	-7 722	-7 876
PALVELUJEN OSTOT	-830	-761	-987	-1 202	-1 247	-1 281
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-370	-352	-460	-427	-443	-455
AVUSTUKSET	-188	-98	-140	0	0	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-67	-105	-140	-154	-159	-164
TOIMINTAKULUT	**-9 266**	**-7 004**	**-9 539**	**-9 428**	**-9 571**	**-9 776**
TOIMINTAKATE	**-9 061**	**-6 831**	**-9 320**	**-9 199**	**-9 342**	**-9 547**

Taulukko 12. Pelastuspalveluiden toimialueen talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029.

KAINUUN hyvinvointialue

Toimialueen talousarvio on tiukka, ja toimintamenot on arvioitu mahdollisimman realistisesti. Henkilöstökulut ovat merkittävin osa talousarvioita ja näin ollen laajat tai pitkäkestoiset tehtävät sekä poikkeuksellisen suuret tehtävämäärät voivat kuitenkin lisätä toimintakuluja merkittävästi.

Toimialueen tulot kertyvät pelastustoimen viranomaistehtävistä perittävistä maksuista sekä vanhentuneen kaluston myynnistä. Maksutuloja saadaan muun muassa palotarkastuksista, toistuvista erheellisistä paloilmoituksista ja muista laissa säädetyistä maksullisista tehtävistä.

Pelastuslaitos myöntää tukia ja avustuksia alueen sopimuspalokunnille ja vapaaehtoiseen järvipelastustoimintaan.

Pelastustoimen yhteisten ICT-järjestelmien, kuten Kivijalan sekä kenttäjohtamisen ja onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmien, palveluostot kuormittavat taloutta. Pelastusajoneuvojen viat ja kaluston hintojen nousu lisäävät talousarvion ylitysriskiä. Vakuutusmaksujen alentamiseksi omavastuita on korotettu merkittävästi, mikä voi kasvattaa laitoksen maksettavaksi jääviä ajoneuvojen korjauskustannuksia.

Talousarvio pysyy asetetussa raamissa menojen tiukan karsimisen ansiosta. Suurimmat vähennykset aiempiin vuosiin nähden kohdistuvat henkilöstöön, kalustohankintoihin, ajoneuvojen huoltoon ja ICT-määrärahoihin. Käyttötalous on mitoitettu vuoden 2026 ennusteen mukaiselle toiminnan vähimmäistasolle, ja siinä on huomioitu vuoden 2027 palkankorotukset.

3.6 Sosiaali- ja perhepalvelut

3.6.1 Toimialueen kuvaus

Sosiaali- ja perhepalvelut muodostavat laajan lakisääteisten sosiaalipalvelujen kokonaisuuden, jonka tehtävänä on tukea kainuulaisten hyvinvointia, toimintakykyä ja itsenäistä selviytymistä eri elämänvaiheissa ja elämäntilanteissa. Palvelut kattavat lasten, nuorten ja perheiden, työikäisten sekä vammaisten henkilöiden palveluja.

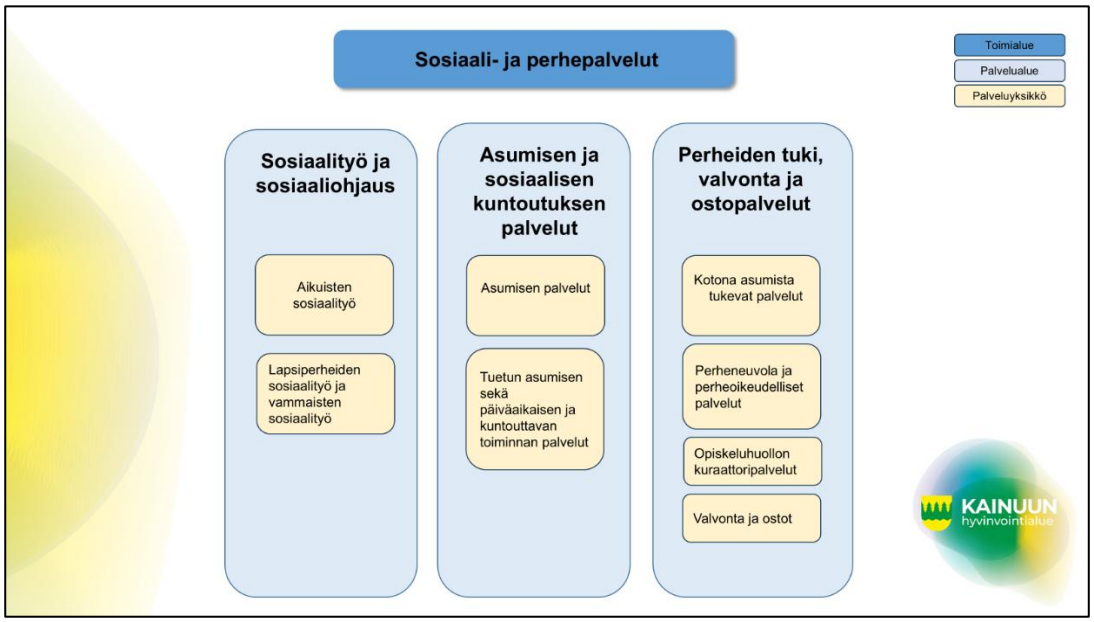
Keskeisiä tehtäviä ovat sosiaalityö ja sosiaaliohjaus, palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko, lapsiperheiden ja lastensuojelun palvelut, vammaispalvelut, työikäisten palvelut, omais- ja perhehoito, asumisen palvelut, turvakotipalvelut, sosiaalinen kuntoutus, työ- ja päivätoiminta, perheneuvola, perheoikeudelliset ja opiskeluhuollon kuraattoripalvelut, sosiaalipalvelujen ostopalvelujen koordinointi, ohjaus ja valvonta.

Vuosi 2027 on sosiaalipalveluissa merkittävä toiminnallisen ja rakenteellisen muutoksen vuosi. Sosiaali- ja perhepalvelut (SOPE) ja iäkkäiden palvelut (IPA) yhdistyvät 1.6.2027 alkaen uudeksi sosiaalipalvelujen toimialueeksi. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa sosiaalipalvelujen yhtenäistä johtamista, yhdenmukaistaa toimintatapoja, palveluprosesseja ja palveluketjuja sekä mahdollistaa henkilöstön, osaamisen ja taloudellisten resurssien tarkoituksenmukainen käyttö. Iäkkäiden palvelut muodostavat uudessa kokonaisuudessa oman palvelualueensa. Palvelujen jatkuvuus ja lakisääteisten tehtävien toteutuminen turvataan muutoksen aikana.

Organisaatiouudistuksen rinnalla valmistaudutaan sosiaalipalvelu-uudistukseen, joka vaikuttaa sosiaalipalvelujen järjestämiseen, palveluprosesseihin ja toimintatapoihin. Uudistuksessa vahvistetaan varhaista ja oikea-aikaista tukea, omatyöntekijyyttä, asiakkaan palvelukokonaisuuden hallintaa sekä eri palvelujen ja ammattilaisten yhteistyötä. Tavoitteena on muodostaa asiakkaan tarpeeseen perustuvia, sujuvia ja vaikuttavia palvelukokonaisuuksia sekä ehkäistä raskaampien palvelujen tarvetta.

Vuoden 2027 toiminnan lähtökohtana on palvelujen järjestäminen oikea-aikaisesti, oikealla tasolla ja asiakkaan yksilölliseen tarpeeseen perustuen. Oman palvelutuotannon roolia vahvistetaan silloin, kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua.

Toimialuejohtajana toimii Anna-Liisa Kainulainen.



Kuva 9. Sosiaali- ja perhepalveluiden palvelualueet ja -yksiköt.

3.6.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat

Vuosi 2027 on samanaikaisesti talouden tasapainottamisen, palvelurakenteen uudistamisen, sosiaalipalveluuudistukseen valmistautumisen sekä uuden sosiaalipalvelujen toimialueen käynnistämisen vuosi. Taloutta tasapainotetaan palvelurakennetta ja toimintatapoja uudistamalla siten, että palvelutarve ei siirry raskaampiin ja kalliimpiin palveluihin. Lakisääteiset palvelut ja asiakasturvallisuus turvataan muutoksissa.

Vahvistetaan varhaista ja oikea-aikaista tukea

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa painopistettä siirretään korjaavista palveluista varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukeen. Erityisesti vahvistetaan lapsiperheiden perhetyötä, kotipalvelua, palvelutarpeen arviointia, perhesosiaalityötä sekä perhehoitoa ja tukiperhetoimintaa. Tavoitteena on ehkäistä tilanteiden vaikeutumista sekä lastensuojelun raskaampien palvelujen ja sijoitusten tarvetta.

Uudistetaan palvelurakennetta

Palvelurakennetta kevennetään asiakkaan yksilöllisen palvelutarpeen mahdollistamissa rajoissa. Vammaispalveluissa kehitetään perhehoitoa, tuettua ja yhteisöllistä asumista sekä muita ympärivuorokautista palvelua kevyempiä vaihtoehtoja. Uuden vammaispalvelulainsäädännön toimeenpanoa jatketaan yhdenmukaisin soveltamiskäytännöin.

Perhehoidon ja tukiperhetoiminnan saatavuutta vahvistetaan. Vuoden 2027 valmistelussa palkkioihin on suunniteltu noin 18 prosentin korotusta, jolla vahvistetaan palvelun saatavuutta ja luodaan vaihtoehtoja raskaammille palveluille.

Vahvistetaan omaa palvelutuotantoa

Omaa tuotantoa vahvistetaan niissä palveluissa, joissa se on asiakasvaikutusten ja talouden näkökulmasta perusteltua. Lastensuojelun oman laitospalvelun kapasiteettia lisätään kolmannen osaston käyttöönotolla. Tavoitteena on vähentää erityisesti kalliiden ja vaikeasti ennakoitavien ostopalvelusijoitusten tarvetta sekä parantaa

palvelujen ohjattavuutta. THL rahoituksen tuella lisätään myös turvakotipaikkoja lähisuhdeväkivallan erityispalveluna.

Kehitetään yhtenäisiä asiakas- ja palveluprosesseja

Työikäisten palveluissa vahvistetaan omatyöntekijyyttä, asiakkaan palvelukokonaisuuden hallintaa ja palvelujen yhteensovittamista. Sosiaalipalvelu-uudistuksessa vahvistetaan palveluprosesseja, varhaista tukea ja toimijoiden välistä yhteistyötä. Digitaalisia, etä- ja lähipalveluja hyödynnetään asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.

Toteutetaan organisaatio- ja sosiaalipalvelu-uudistus hallitusti

Sosiaali- ja perhepalvelut ja iäkkäiden palvelut yhdistyvät 1.6.2027 alkaen uudeksi sosiaalipalvelujen toimialueeksi. Muutoksessa yhtenäistetään johtamista, toimintatapoja, palveluprosesseja ja palveluketjuja sekä vahvistetaan sosiaalipalvelujen kokonaisuuden yhteistä ohjausta. Uusi organisaatio käynnistyy kesken talousarviovuoden, minkä vuoksi muutoksen toimeenpano vaiheistetaan ja palvelujen jatkuvuus varmistetaan.

Organisaatio- ja yhteistoimintamenettelyn taloudelliset vaikutukset huomioidaan niiden tosiasiallisen toteutumisen mukaisesti. Rakenteellisten uudistusten säästövaikutusten arvioidaan syntyvän vaiheittain, eikä niiden oleteta toteutuvan täysimääräisinä vielä vuonna 2027.

3.6.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat

Sosiaali- ja perhepalvelut muodostuvat vuonna 2027 kolmesta palvelualueesta 31.5.2027 saakka. SOPE:n ja IPA:n yhdistyessä 1.6.2027 alkaen uusi sosiaalipalvelujen toimialue muodostaa laajemman kokonaisuuden, jossa iäkkäiden palvelut ovat oma palvelualueensa.

Palvelualueiden yhteisenä tavoitteena on turvata lakisääteiset palvelut kustannustehokkaasti, vaikuttavasti ja yhdenvertaisesti sekä valmistella siirtymistä uuteen organisaatioon ja sosiaalipalvelu-uudistuksen mukaisiin toimintatapoihin. Painopisteinä ovat varhainen tuki, palvelurakenteen uudistaminen, digitalisaation hyödyntäminen ja kustannustietoisuuden vahvistaminen.

Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelut

Palvelualue sisältää aikuisten sosiaalityön sekä lapsiperheiden ja vammaisten sosiaalityön palveluyksiköt. Palvelualue vastaa asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnista, asiakassuunnitelmista, viranhaltijapäätöksistä sekä sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen toteuttamisesta.

Vuonna 2027 painotetaan sosiaalipalvelu-uudistuksen ja lainsäädäntöuudistusten toimeenpanoa. Samalla vahvistetaan palvelutarpeen oikea-aikaista arviointia, omatyöntekijyyttä ja asiakkaan palvelukokonaisuuden hallintaa. Lakisääteiset palvelutarpeen arvioinnit, päätökset ja asiakassuunnitelmat tehdään määräajassa. Palvelujen järjestämisessä vahvistetaan kustannustietoisuutta ja moniammatillista yhteistyötä sekä arvioidaan entistä enemmän asiakkaan tarpeisiin sopivia palveluvaihtoehtoja.

Perhehoitoa kehitetään edelleen sekä lastensuojelussa että vammaispalveluissa. Perhehoidon ja tukiperhetoiminnan palkkioihin valmisteltujen korotusten lisäys vuoden 2026 talousarvioon verrattuna on yhteensä noin 140 000 euroa. Tavoitteena on lisätä perhehoidon saatavuutta ja vähentää raskaampien palvelujen tarvetta. Lisäksi perhesosiaalityö eriytetään lastensuojelusta huomioiden lainsäädännön muutokset.

Alle 65-vuotiaiden ja vammaisten omaishoidon määräraha on mitoitettu olemassa oleviin asiakkuuksiin ja arvioituun indeksikorotukseen. Määrärahassa ei ole merkittävää liikkumavaraa uusille asiakkuuksille muutoin kuin luonnollisen poistuman kautta.

Asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut

Palvelualue vastaa vammaisten henkilöiden asumispalveluista, lastensuojelun laitospalveluista, turvakotipalveluista sekä sosiaalisen kuntoutuksen ja päivä- ja työtoiminnan järjestämisestä.

KAINUUN hyvinvointialue

Vammaispalveluissa jatketaan palvelurakenteen kehittämistä asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin perustuen. Tuettua ja yhteisöllistä asumista sekä muita kevyempiä palvelumuotoja vahvistetaan silloin, kun ne vastaavat asiakkaan palvelutarpeeseen. Tavoitteena on vähentää tarpeettomasti ympärivuorokautiseen palveluun painottuvaa palvelurakennetta.

Lastensuojelun oman laitospalvelun kapasiteettia lisätään kolmannen osaston käyttöönotolla. Oman tuotannon vahvistamisen tavoitteena on vähentää ulkopuolisten vaativien ja kustannuksiltaan korkeiden sijoitusten tarvetta sekä parantaa mahdollisuuksia vastata kainuulaisten lasten ja perheiden palvelutarpeeseen omalla alueella. Kolmannen osaston käyttöönoton vuoden 2027 talousarviovaikutukseksi on arvioitu noin 369 000 euroa.

Asumispalvelujen käyttöastetta parannetaan ja oman kapasiteetin käyttöä tehostetaan. Tavoitteena on yli 85 prosentin käyttöaste soveltuvissa asumisen palveluissa. Ostopalvelujen käyttöä arvioidaan jatkuvasti suhteessa omaan palvelutuotantoon, asiakkaiden tarpeisiin, palvelun laatuun ja kokonaiskustannuksiin.

Kainuun alueella järjestettävän turvakotipalvelun paikkamäärä kasvaa viiteen ja toimintamalli muuttuu itsenäiseksi turvakodiksi. Muutos vahvistaa mahdollisuuksia vastata lähisuhdeväkivaltaan ja sen yksilöllisiin ja yhteiskunnallisiin seurauksiin.

Perheiden tuki, valvonta ja ostopalvelut

Palvelualue tuottaa lapsiperheiden tukipalveluja, opiskeluhuollon kuraattoripalveluja, kasvatus- ja perheneuvonnan ja perheoikeudellisia palveluja sekä vastaa sosiaalipalvelujen koordinoinnista, ohjauksesta ja valvonnasta sekä palvelujen ostoista.

Lapsiperheiden kotipalvelua, perhetyötä, kohtaamispaikkatoimintaa ja muuta matalan kynnyksen tukea kohdennetaan mahdollisimman varhaiseen vaiheeseen. Tavoitteena on vähentää lastensuojelun raskaampien palvelujen ja erityisesti kodin ulkopuolisten sijoitusten tarvetta. Yksiköstä tuotetaan myös lastensuojelun tehostettua perhetyötä. Perheneuvolan toiminnassa painotetaan lapsen hyvinvoinnin, vanhemmuuden ja perheiden omien voimavarojen vahvistamista sekä lakisääteistä perheasioiden sovittelua. Kasvatus- ja perheneuvontaa ja perhetyön eri muotoja uudistetaan uudeksi lapsiperhepalveluksi osana palvelukokonaisuuden ja sosiaalipalveluuudistuksen valmistelua.

Ostopalvelujen kustannusvaikuttavuutta, laatua ja sopimusten toteutumista seurataan systemaattisesti. Valvontaa toteutetaan kustannustehokkaasti sopimusvalvontana, säännöllisenä ennakollisena valvontana, tarvittaessa riskiperusteisesti. Valvontavastuu kattaa myös ARA-rahoitteisia kohteita sekä sosiaalihuoltolain mukaisten asumisen ja kotihoidon palvelujen ohjausta ja valvontaa sovitun työnjaon mukaisesti.

Opiskeluhuollon kuraattoripalvelut järjestetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti lähipalveluna koko Kainuun alueella ja lain 9 a §:n mitoitus huomioiden. Perheoikeudelliset palvelut järjestetään nykyisellä työntekijäresurssilla.

3.6.4 Toimialueen talousarvio

Sosiaali- ja perhepalvelujen vuoden 2027 talousarvio on laadittu erittäin tiukaksi tilanteessa, jossa palvelutarpeeseen, ostopalvelujen hintoihin ja lakisääteisiin velvoitteisiin liittyy merkittäviä kustannuspaineita. Talouden tasapainottamista toteutetaan ensisijaisesti palvelurakennetta ja toimintatapoja uudistamalla, oman palvelutuotannon tarkoituksenmukaisella vahvistamisella sekä kustannustietoisuutta lisäämällä. Tavoitteena on, että säästötoimet eivät johda palvelutarpeen siirtymiseen myöhemmäksi tai raskaampiin ja kalliimpiin palveluihin.

Talousarviovalmistelussa merkittävimmät kustannusriskit liittyvät lastensuojelun ja vammaispalvelujen vaativiin asiakkuuksiin ja ostopalveluihin. Uusille vastaaville ennakoimattomille sijoituksille ei voida muodostaa talousarvioon täysimääräistä varausta.

KAINUUN hyvinvointialue

Ostopalvelujen hintojen nousu kasvattaa kustannuksia edelleen. Asumispalvelujen sopimusperusteiset hinnankorotukset ovat pääosin noin 3 prosenttia ja osassa palveluja jopa 8 prosenttia. Niiden arvioitu vuosivaikutus lastensuojelun ja vammaispalvelujen asumispalvelujen ostoihin on noin 560 000 euroa vuonna 2027.

Lisäksi vuoden 2027 talousarvioon on huomioitu aiemmin talousarviosta puuttuneita vammaispalvelujen asumisen ostopalveluihin liittyviä kustannuksia. Näistä ateriapalvelujen kustannus on noin 960 000 euroa ja ylläpitokulujen noin 77 000 euroa.

Talouden tasapainottamiseksi vahvistetaan omaa palvelutuotantoa siellä, missä se on toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua. Lastensuojelulaitoksen kolmannen oman osaston käyttöönoton vuoden 2027 kustannusvaikutus on arviolta noin 369 000 euroa, mutta oman kapasiteetin lisäämisellä tavoitellaan pidemmällä aikavälillä ulkopuolisten vaativien ja kalliiden sijoitusten vähenemistä.

Palvelurakenteen muutoksia toteutetaan myös lisäämällä perhehoitoa, tukiperhetoimintaa sekä vammaispalvelujen tuettua ja yhteisöllistä asumista. Rakenteellisten muutosten taloudelliset vaikutukset syntyvät vaiheittain, minkä vuoksi säästöjen ei arvioida toteutuvan täysimääräisesti vuoden 2027 aikana.

Rakenteellisten ja organisatoristen uudistusten taloudellisten hyötyjen arvioidaan syntyvän vaiheittain, eikä niitä ennakoida täysimääräisinä vuoden 2027 talousarviossa.

Vuoden aikana palvelutarvetta, talouden toteumaa ja palvelurakenteen muutosten vaikutuksia seurataan rinnakkain. Keskeisiä riskitekijöitä ovat palvelutarpeen ennakoimattomat muutokset, vaativat yksittäiset asiakkuudet, lainsäädännön velvoitteet, henkilöstön saatavuus ja osaamisen turvaaminen, asiakastietojärjestelmän käyttöönotto sekä 1.6.2027 toteutettavan organisaatiomuutoksen toimeenpano. Riskien hallinta perustuu tiiviiseen talous- ja palvelutarveseurantaan, palvelujen oikea-aikaiseen kohdentamiseen, yhtenäisiin toimintakäytäntöihin sekä kykyyn reagoida nopeasti vuoden aikana tapahtuviin muutoksiin.

	KS 2026	Kum tot 1 - 09. 2026	Vuosiennuste 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	20	19	20	17	17	17
MAKSUTUOTOT	3 424	2 236	3 011	3 088	3 088	3 088
TUET JA AVUSTUKSET	806	1 358	1 280	1 461	1 461	1 461
MUUT TOIMINTATUOTOT	970	707	900	1 066	1 066	1 066
TOIMINTATUOTOT	**5 220**	**4 320**	**5 211**	**5 632**	**5 632**	**5 632**
HENKILÖSTÖKULUT	-26 243	-18 936	-25 700	-26 816	-27 084	-27 626
PALVELUJEN OSTOT	-31 362	-22 471	-31 365	-31 407	-32 582	-33 473
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-525	-338	-480	-548	-569	-584
AVUSTUKSET	-5 090	-3 436	-4 500	-4 887	-5 070	-5 209
MUUT TOIMINTAKULUT	-411	-289	-407	-434	-450	-462
TOIMINTAKULUT	**-63 631**	**-45 471**	**-62 452**	**-64 093**	**-65 755**	**-67 354**
TOIMINTAKATE	**-58 411**	**-41 151**	**-57 241**	**-58 461**	**-60 123**	**-61 722**

Taulukko 13. Sosiaali- ja perhepalveluiden talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029.

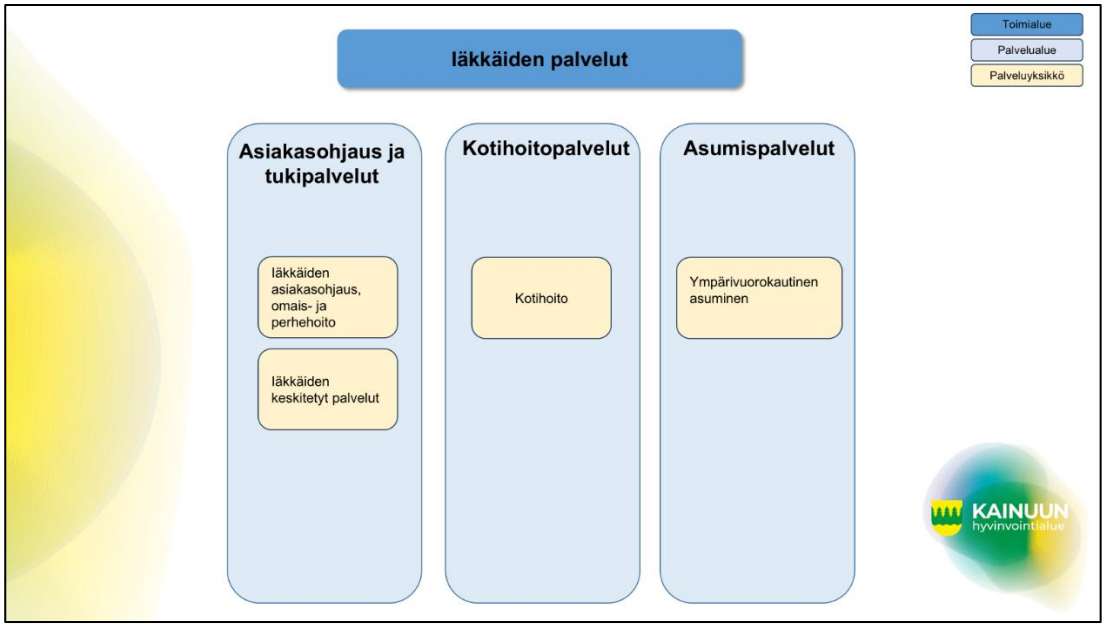
3.7 Iäkkäiden palvelut

3.7.1 Toimialueen kuvaus

Toimialueen tehtävänä on vastata asiakkaan palvelutarpeiden mukaisista palveluista ja palvelujen sujuvuudesta. Keskeisimpiä iäkkäiden palveluja ovat sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut: sosiaaliohjaus, kotihoito, asumispalvelut sekä omais- ja perhehoito. Toimintaa ohjaavat sosiaalihuoltolaki, vanhuspalvelulaki, perhehoitolaki, laki omaishoidon tuesta ja terveydenhuoltolaki.

Toimialuejohtajana toimii Kaisa-Mari Käyhkö.

Toimialueen toiminta päättyy ja palvelukokonaisuus siirtyy 1.6.2027 alkaen sosiaalipalveluiden toimialueelle. Uudelle toimialueelle siirtyessä tämä iäkkäiden palvelukokonaisuus jakautuu kolmelle eri palvelualueelle.



Kuva 10. Iäkkäiden palveluiden palvelualueet ja -yksiköt.

3.7.2 Tavoitteet ja toimintasuunnitelmat

Toimialueen keskeisinä tavoitteina ovat iäkkäiden toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen, palvelurakenteen keventäminen ja hoivateknologian lisääminen.

Väestön ikääntyessä hyvinvointialueen ja kuntien on yhteistyössä edistettävä ikäystävällisen asumisen ja asuinympäristöjen toteutumista sekä tuettava ikääntyneiden toimintakykyä ja luotava aktiivisesti edellytyksiä sosiaalista ja kulttuurista hyvinvointia vahvistavalle toiminnalle. Yhteisenä tavoitteena kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa on turvata ikääntyneille hyvä yksilöllinen arki ja elämä huomioiden Kainuun väestörakenteen nopea muutos tulevina vuosina. Tässä tehtävässä on tärkeää kiinnittää huomiota omaehtoiseen ikääntymisen suunnitteluun, joka tulisi aloittaa jo työikäisenä.

Palvelurakenteen keventämisessä seurataan 75 vuotta täyttäneiden palvelujen peittävyyttä. Vuonna 2027 tavoitteena on, että kotona asuu 93,6 %, säännöllisen kotihoidon asiakkuudessa 16 %, yhteisöllisen asumisen

asiakkuudessa 1,2 %, omaishoidon tuen asiakkuudessa 6 % ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkuudessa 5,9 % 75 vuotta täyttäneistä.

Palvelujen saatavuutta seurataan puolivuosittain säännöllisen palvelutarpeen arvioinnin, säännöllisen kotihoidon, omaishoidon tuen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta.

3.7.3 Palvelualueiden toimintasuunnitelmat

Iäkkäiden palveluiden toimialue koostuu kolmesta palvelualueesta.

Asiakasohjaus ja tukipalvelut

Iäkkäiden asiakasohjaus, omais- ja perhehoito -palveluyksikkö vastaa asiakkaiden neuvonnasta ja palveluohjauksesta, lakisääteisestä palvelutarpeen arvioinnista ja palvelujen koordinoinnista sekä omais- ja perhehoidon palvelukokonaisuudesta. Iäkkäiden palvelupäätökset on keskitetty tähän yksikköön.

Palvelurakenteen keventämistä johdetaan tiedolla. Kuntakohtaisia eroja palvelujen peittävyydessä korjataan kiinnittämällä huomiota palvelutarpeen arviointiin ja palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen. Omaishoidon palvelupeittävyys pyritään pitämään nykyisellä tasolla. Perhehoitoa kehitetään vähentämään ympärivuorokautisten asumispalvelujen tarvetta.

Iäkkäiden keskitetyt palvelut -palveluyksikkö vastaa toimialueen keskitetystä asiantuntijatyöstä, kuntouttavasta päivätoiminnasta ja hoivateknologiasta.

Kuntouttavan päivätoiminnan tavoitteena on tukea kotona asuvien ikäihmisten toimintakykyä ja hyvinvointia. Päivätoimintaa toteutetaan lähi- ja etätoimintana. Palvelun vaikuttavuutta kehitetään moniammatillisessa yhteistyössä ja RAI-välineistöä hyödyntäen.

Hoivateknologian lisäämisen tavoitteena on laajentaa hyvinvointiteknologian käyttöä kotihoidossa, vähentää henkilöstön lisätarvetta ja tukea asiakkaan omatoimisuutta. Tavoitteena on toteuttaa 15 % kotihoidon käynneistä etäyhteyden avulla. Lääkeautomaattien osalta tavoitteena on vahvistaa palveluita ja toteuttaa lääkehoitoautomaattien avulla 25 % säännöllisen kotihoidon asiakkaista.

Kotihoitopalvelut

Kotihoitopalvelut -palvelualue vastaa kokonaisuudessaan sosiaalihuoltolain mukaisesta kotihoidosta, alueelle sijoittuu hyvinvointialueen oma palvelutuotanto, palvelusetelit ja ostopalvelut organisaatiomuutokseen asti. Kotihoitopalvelut tarjoavat yksilöllistä hoitoa ja huolenpitoa, edistävät toimintakykyä ja vuorovaikutusta sekä tukevat asiakkaan kotona asumista.

Vuonna 2027 kotihoidon tavoitteena on tukea ikääntyneiden turvallista kotona asumista sekä ylläpitää heidän toimintakykyään. Palvelut suunnitellaan yksilöllisen palvelutarpeen perusteella moniammatillisena yhteistyönä. Hoidon suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa hyödynnetään RAI-arviointitietoa. Toiminnan laatua ja vaikuttavuutta arvioidaan asiakaspalautteen sekä sovittujen toiminta- ja tulosmittareiden avulla.

Kotihoidossa RAI-tietoa hyödynnetään asiakkaan osallisuuden, toimintakyvyn sekä palvelujen laadun ja vaikuttavuuden vahvistamisessa. Vuonna 2027 tavoitteena on, että vähintään 90 % asiakkaista osallistuu RAI-arviointiinsa ja vähintään 90 %:lla on yhdessä asiakkaan kanssa asetettu, hänen tarpeistaan lähtevä tavoite. RAI-arviointien oikea-aikaisuutta ja laatua vahvistetaan, ja vuosittain valitaan 1–3 RAI-laatuindikaattoria toiminnan kehittämisen ja vaikuttavuuden seurantaan.

Kotihoidon palvelutuotanto on pääosin hyvinvointialueen omaa palvelutuotantoa. Vuonna 2027 tavoitteena on ottaa käyttöön kotihoidon monituottajamalli Kajaanin pohjoisella alueella palvelutuotannon kustannustehokkuu-

den parantamiseksi. Yksityinen palveluntuottaja tuottaa päiväaikaisen kotihoidon ja hyvinvointialue vastaa edelleen muista kotihoidon palveluista. Hyvinvointialueen oma kotihoidon palvelutuotanto palveluyksikköön Kotihoito.

Kotihoidon asiakkuus alkaa määräaikaisella kuntouttavalla arviointijaksolla, jonka tavoitteena on tukea asiakkaan omatoimisuutta. Arviointijakson vaikuttavuutta seurataan RAI-mittarien avulla sekä sillä, kuinka moni jakso päättyy ilman säännöllisen kotihoidon asiakkuuden alkamista. Kotihoidon toimintaa kehitetään moniammatillisessa yhteistyössä. Resurssien kohdentamisessa lisätään hoivateknologian hyödyntämistä ja vahvistetaan asiakastyöhön kohdistuvan välittömän työajan osuutta. Toiminnan kehittämistä ja laadun seurantaa ohjataan asiakas- ja henkilöstökyselyistä, omavalvontaraporteista sekä sovituista mittareista saatavan tiedon perusteella.

Asumispalvelut

Asumispalveluiden palvelualue vastaa iäkkäiden ympärivuorokautisesta asumisesta (SHL § 21 c). Palvelualueelle sijoittuu hyvinvointialueen oma palvelutuotanto, ostopalvelut ja palvelusetelit tulevaan organisaatiomuutokseen saakka. Palvelualueella varmistetaan lisäksi riittävä lyhytaikaishoito omaishoidettavien vapaiden järjestämiseksi sekä tilapäishoidon tarpeisiin. Hyvinvointialueen oma palvelutuotanto sijoittuu ympärivuorokautiset asumispalvelut -palveluyksikköön.

Asiakkaille tarjotaan ympärivuorokautisesti yksilöllistä hoitoa ja huolenpitoa esteettömissä ja turvallisissa tiloissa. Hoitokodeissa tuetaan asiakkaan toimintakykyä, vuorovaikutusta sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä.

Asumispalveluissa RAI-tietoa hyödynnetään asiakkaiden toimintakyvyn, osallisuuden ja kuntoutumisen vahvistamisessa sekä hoidon laadun seurannassa. RAI-arviointien tulokset viedään asiakkaan toteuttamissuunnitelman tavoitteisiin ja arjen hoitotyöhön. Vuonna 2027 vahvistetaan osallistavaa työotetta sekä asiakkaiden aktiivista ja omannäköistä arkea. Toteutumista seurataan asumisen johtamisen taululla aktiviteetteihin osallistumisen, ulkoilun ja vuoteessa elävien asiakkaiden määrän avulla. Lisäksi valitaan vuosittain 1–3 RAI-laatuindikaattoria toiminnan kehittämisen ja vaikuttavuuden seurantaan.

Henkilökunnan riittävyyttä ja käyttöä tarkastellaan säännöllisesti, jotta asiakkaat saavat yksilöllisten tarpeiden mukaista hoitoa ja vanhuspalvelulain mukaiset vaatimukset täyttyvät. Toiminnan kannattavuuteen ja vaikuttavuuteen kiinnitetään huomiota ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä, joilla voidaan hillitä kokonaiskustannusten kasvua ja tehostaa toimintaa mm. palvelupisteiden käyttöaste- ja odottajatilanne-seurannalla. Käyttöastetavoite vuodelle 2027 on 97 %.

Hoivateknologiaa hyödynnetään asumispalveluissa asiakkaiden ja henkilökunnan turvallisuuden lisäämiseksi sekä monipuolistamaan arjen päivittäisiä aktiviteetteja. Hoitajakutsu-järjestelmiä on uusittu muutamissa yksiköissä ja käytänteitä on yhdenmukaistettu Kainuun alueella. Asukkaat pystyvät käytössä olevan teknologian avulla osallistumaan erilaisiin aktiviteetteihin myös omaisen kanssa.

Yhteisöllisen asumisen saatavuutta vahvistetaan tavoitteellisesti Kainuun alueella. Yhteisöllinen asuminen kilpailutetaan keväällä 2027.

3.7.4 Toimialueen talousarvio

Talousarvion laadinnassa on huomioitu palvelujen piirissä olevien asiakkaiden palvelutarpeet. Toimialueen järjestämät palvelut ovat lakisääteisiä palveluja, jotka myönnetään asiakasperusteiden mukaisesti.

- Asiakasmaksutuottoihin on ennakoitu tulevat asiakasmaksujen korotukset.
- Resurssien käyttöä on edelleen tarkasteltu palvelujen piirissä olevien asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti ja lainsäädännön antamissa rajoissa.
- Henkilöstömäärältään suuren toimialueen talouteen vaikuttaa merkittävästi palkkojen sopimuskorotukset.

KAINUUN hyvinvointialue

- Ostopalvelujen hinnan korotukset on huomioitu.
- Lyhytaikaista hoitoa on lisätty omiin palvelupisteisiin, jolla voidaan edelleen sujuvoittaa palveluketjuja.
- YT:ssa sovitut toimenpiteet on toteutettu suunnitelman mukaisesti; Resurssipooli on siirretty hallinto- ja tukipalveluihin, fysioterapeutit on siirretty terveys- ja sairaanhoitopalveluihin 1.1.2027 alkaen.

	KS 2026	Kum tot 1 - 09. 2026	Vuosiennuste 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	1 429	1 006	1 515	1 388	1 388	1 388
MAKSUTUOTOT	14 725	9 972	14 532	15 527	15 527	15 527
TUET JA AVUSTUKSET	1	53	55	1	1	1
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 437	1 119	1 437	1 482	1 482	1 482
TOIMINTATUOTOT	**17 592**	**12 149**	**17 539**	**18 398**	**18 398**	**18 398**
HENKILÖSTÖKULUT	-47 379	-34 436	-47 330	-43 600	-44 036	-44 916
PALVELUJEN OSTOT	-39 728	-28 192	-39 060	-38 965	-40 423	-41 528
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 621	-1 070	-1 367	-1 670	-1 732	-1 779
AVUSTUKSET	-3 230	-2 705	-3 235	-3 615	-3 750	-3 853
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 645	-1 178	-1 604	-2 001	-2 076	-2 133
TOIMINTAKULUT	**-93 602**	**-67 583**	**-92 597**	**-89 851**	**-92 017**	**-94 210**
TOIMINTAKATE	**-76 011**	**-55 433**	**-75 058**	**-71 453**	**-73 619**	**-75 812**

Taulukko 14. Iäkkäiden palveluiden toimialueen talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029.

4. Rahoitus

Valtion rahoitus taloussuunnittelukaudelle 2027–2029 on esitetty VM:n painelaskelman (22.10.2026) mukaisesti.

Vuoden 2027 arvio rahoituseristä muodostuu -1,6 milj. euron suuruisista aiempina vuosina nostettujen pitkäaikaisten lainojen korkomenoista.

Korkotulojen on arvioitu kattavan vuonna 2027 lainanottovaltuuden puitteissa mahdollisesti nostettavan uuden pitkäaikaisen lainan korkomenot vuosina 2027–2029.

	TP 2025	KS 2026	Kum tot 1 - 09. 2026	Vuosiennuste 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
TOIMINTAKATE	**-385 945**	**-392 753**	**-295 244**	**-398 457**	**-397 872**	**-407 978**	**-418 868**
VALTIONOSUUDET	403 909	416 044	312 033	416 044	416 044	425 000	438 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-678	-1 668	248	-468	-1 568	-1 483	-1 398
VUOSIKATE	**17 287**	**21 623**	**17 037**	**17 119**	**16 604**	**15 539**	**17 734**

Taulukko 15. Rahoitus, talousarvio 2027ja taloussuunnitelma 2028–2029.